

MESERIASUL AZ IPAROS

DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Nevoile micei industrii și meșeriilor

După unele informații, guvernul ar avea intențiunea să propună parlamentului crearea unei bănci, cu un capital de 500 milioane lei, pentru a veni în sprijinul micilor industrii și meșeriași.

Cum, până acum întreaga atenție pe teren economic a fost concentrată asupra marilor întreprinderi de tot felul, ar fi toate motivele să se creadă că este vorba de o preocupare întâmplătoare, pornită mai puțin din convingere și mai mult din nevoi inerente etapei finale.

Este vorba, deci să se întreprindă ceva, pentru ridicarea economică a clasei mijlocii. Clasa aceasta, ale cărei roștii de societatea românească se fac din ce în ce mai limpede văzute, nu a găsit înțelegerea ce merită. Ea are acum mai mult ca oricând nevoie de o organizație de credit proprie, aptă să satisfacă necesitățile micilor industrii și meșeriași.

Problema este de o acută actualitate. Iată de ce.

În perioada anilor ce au urmat deslănțuirii crizei economice, anume între 1932 și 1934, întreprinderile mici s'au adaptat repede noilor condiții ale pieței, în timp ce întreprinderile mari, grevate cu cheltuieli generale exagerate și cu datorii foarte mari, nu au început să producă rentabil decât după ce statul le-a asanat.

În anii 1935 și 1936, însă, pozițiile s'au inversat.

Odată asanate, marile întreprinderi au început să concureze pe cele mici și aceasta cu atât mai ușor, cu cât primele își puteau procura relativ ușor materii prime și credite, în timp ce celelalte întâmpinau toate greutățile cu putință. Legăturile bancare și comerciale ale marilor întreprinderi le-a permis nu numai să ocupe locul dinainte, dar în ultimii doi ani să câștige poziții noi, ajungând într-o situație dominantă în industria românească.

La aceste cauze de ordin general, s'au adăugat altele. Astfel, industria mică și meșeriași nu pot participa la comenziile statului. Și aceasta nu numai pentru că natura materialelor comandate cer ca furnizorii să fie marile întreprinderi, ci și pentru că micile industrii nu pot finanța comenzi mai însemnate, din lipsă de capital de rulment. Statul plătește întotdeauna cu întârziere numai întreprinderile puternice sau acelea care dispun de credite largi, pot face fața situației.

Apoi mai există și concepția nenorocită, specifică de altfel administrațiilor noastre, că mici industrii nu pot fabrica anumite produse. Aceasta, deși sunt prea bine cunoscute cazurile în care importante comenzi acordate marilor întreprinderi, au fost trecute altora mai mici, care au furnizat, de fapt, „piesele” pe care sunt socotite inapă a le produce.

Trebuie ținut, apoi, seama de faptul că situația micilor industrii tinde să se agraveze din cauza sfârșitului conjuncturii favorabile din industria construcțiilor și din cauza dificultăților în care se află industria producătoare de bunuri de consum. Industria construcțiilor utilizează într-o largă măsură meșeriași de tot felul, dela tâmplari, până la instalatori, tapițeri, pietrari. Odată cu terminarea valului de construcții, situația acestora s'a înrăutățit. Deasemenea, atelierele de cismărie, croitorie și confecțiuni de tot felul, se găsesc în fața unor dificultăți din ce în ce mai mari, în primul rând, din cauza scăderii puterii generale de cumpărare a marilor categorii de cumpărători dela orașe. Într-adevăr, pe când salariile nominale au

Iparos Testvér, ismerd meg önmagadat...

Mire tanít a marosvásárhelyi (Tg.-Mureș) borszövetkezet koporsója?

A marosvásárhelyi (Târgu-Mureș) bõriparosok folyó évi szeptember hó 28-án felszámolt áru, csarnoka nem természetes halállal mult ki, hanem előre megfontolt szándékkal meggyilkolták.
— Boncolási jegyzőkönyv a hasznos és közérdekű működésének virágjában kivégzett évi ötmillió forgalmat felmutató iparos szövetkezet halálának okairól.

Amiből az iparosságnak okulnia kell...

Irta: NEMEDY GABOR.

Mult év nyarán e sorok írója jött az újságnak hasábjain cikket közzé arról, hogy Marosvásárhely (Târgumureș) az iparos szövetkezetek városa. Két iparos jellegű szövetkezet diadalmas sikereiről volt ebben a cikkben szó: a székely főváros férfi szabó iparosainak és bõriparosainak szövetkezetéről. Az adatok sorozatát sorolta fel a cikk, igazolva a két iparos szövetkezet több éves munkájának és sikereinek számszerű eredményeivel, hogy becsületos iparosok jószándéku szövetkezeti összefogása, ha a szervezkedőket szövetkezeti szellem hatja át, alig beláthatóan nagyarányu sikereket eredményez a szövetkezetbe tömörült iparos közösség javára. A szerény iparos szakszorgásban közölt lelkes soroknak — szerénytelenség nélkül megállapíthatjuk, — számottevő hatásuk volt. Ez a cikk

bátorította fel az aradi bõriparosokat a maguk szövetkezetének megalakítására és ma már az aradi borszövetkezetnek a városban három tüzete van és ebben a cikkben bemutatott szabószövetkezet mintájára indult meg az aradi szabóiparosok szövetkezeti mozgalma, amely a közeljövőben már eléri a célját, mert félmillió leies raktárral és 100 taggal rövidesen megkezdí működését. A marosvásárhelyi (Târgumureș) iparosok között uralkodó szövetkezeti szellem más városokban is mutatott fel hasonló eredményeket. Alig van nagyobb helység Erdély (Ardeal) és Bánát (Banat) területén, amelynek szakmabeli iparosai — éppen a târgumureși példamutatására, — ze mozgolódnának a maguk bõr és szövet szövetkezetének mielőbbi megalakítása érdekében.

A közgyűlés a szövetkezet megszüntetését és felszámolását határozza el

Es mindez azért történt, illetve történhetett, mert arról az eredményes munkáról, amely a szövetkezeti életben Marosvásárhelyen (Târgumureș) folyt, egy szakszorgás cikke révén tudomást szerezhett Erdély (Ardeal) és Bánát (Banat) iparosága. A szövetkezeti szellem a marosvásárhelyi (Târgumureș) példa termékenyítő hatása folytán hódító utra kelt mult év augusztusában Erdély (Ardeal) és Bánát (Banat) területén és — mint az alábbiakból szomoruan, tragikus részletességgel kiviláglik, — míg más városokban termékenyített és utódok sorozatát segítette az életre a marosvásárhelyi (Târgumureș) iparos szövetkezeti gondolat, odahaza szülőföldjén, most — gyászol. A „Târgumureși Bõriparosok Árucarnoka, mint Szövetkezet” folyó évi szeptember hó 28-án, mintegy

hatvanezer leire leapadt részvénytőkéje egész összegének elvesztése után megszüntette működését és végérvényesen felszámolt.

Az erdélyi (Ardeal) és bánáti (Banat) iparos szövetkezeti gondolat marosvásárhelyi (Târgumureș) halottja óriási csapás, amely a maga romboló hatásaiban alig felmérhető. Ezer és egy alkalmat ad rá, hogy a közösség érdekében való minden jószándéku megmozdulástól magukat távol tartó elemek összemosolyogjanak és magatartásukat, amelynek csak elmaradottságuk és gyenge szellemi tehetségük lehet a mentsége, okosságuknak és előrelátásnak minősítsék. Ahogy új szövetkezetek megalakításához juttatták távoli vidékek iparosságát a marosvásárhelyi (Târgumureș) sikerek, nyilvánvalóan az is megtörténhetik, hogy messze földön elveszi az

fozt etationare, prețurile de gros au crescut în ultimii doi ani cu aproape 30 la sută, iar costul vieții cu 35 la sută.

Toate aceste categorii de producători ar putea face față situației grave în care se află, dacă ar dispune de creditele necesare pentru a finanța lucrări pe o durată mai mare și pentru a-și procura unelte și eventual mașinile necesare. În general, meșeriași nu pot lua comenzi dela întreprinderi particulare din cauza că trebuie să cumpere materii prime cu bani gata, în timp ce facturile lor nu se achită decât la câteva luni dela livrare. Mă de mecanici, tapițeri, tâmplari nu pot uti-

liza nici posibilitățile reduse pe care le oferă piața, din cauza lipsei de credit.

Iată de ce socotim că ideea de a crea un organism special de credit destinat micilor industrii și meșeriașilor este din cele mai bune.

Din nenorocire, însă, bunele intențiuni sunt incapabile să realizeze ceva în acest domeniu, câtă vreme vor lipsi resursele de capital necesare. O astfel de întreprindere nu prezintă o rentabilitate atât de atrăgătoare, mai ales la început, încât să fie de așteptat ca să fie creată prin inițiativa particulară. Rolul statului apare aici mai însemnat ca oricând.

iparoság kedvét ujjászült szövetheteti intézmények életre hívásától a marosvásárhelyi (Târgumureş) halott

Előre megfontolt szándékkal...

Miért van, hogy e sorok írója aki vérenek minden cseppjével elkötelezett híve és harcosa a szövetheteti mozgalomnak, mégis siet nyilvánosságra hozni a „Târgumureş Bőriparosok Árucarnoka mint Szövetkezet” felszámolásának tényét ugyanabban az újságban és ugyanazon a helyen, ahol az iparosintézmény sikerét hirdette, holott ez a tény szégyenletes és ez az újabb cikk nem fogja ugyanazt a nagyarányú propagatorikus hatást elérni, mint a múlt év augusztusában nyilvánosság elé került cikk, hanem minden valószínűség szerint ennek éppen az ellenkezőjét eredményezi. Miért van, hogy ez a cikk már októberben megjelent volna, ha mindjárt a fent említett szövetheteti megszűnése után módjában van megírójának Marosvásárhelyre (Târgumureş) utazni, hogy az ügy szereplőivel személyesen vegye fel az összeköttetést és nem csak most, hetekkel a nagytekintélyű borszövetkezet halála után. Bizonyára nem azért, mintha le akarnók a marosvásárhelyi (Târgumureş) halálesetet alkudni. A székely főváros szakmabeli kisiparosainak borszövetkezte végérvényesen meghalt, de azért volt értelme annak, hogy ez a cikk személyes és helyszíni adatfelvétel alapján készült és arra van hivatva, hogy száz sikernél több tanulságot ajándékozzon a szövetheteti gondolat híveinek. Megállapítottuk ugyanis és ezt a megállapítást alábbiakban adatról-adatra igazolni is fogjuk, hogy a marosvásárhelyi (Târgumureş) borszövetkezet nem természetes halállal halt meg, hanem szennyes céllal és piszkos eszközökkel, előre megfontolt szándékkal meggyilkolták...

Előrebocsátjuk: a felszámolt marosvásárhelyi (Târgumureş) borszövetkezet elnökét, üzletvezetőjét és azt a néhány iparost, akiknek ez a szövetheteti példamutató sikerét köszönhetette, nem érheti vád a szövetheteti erőszakos halála miatt. Kényelmes és egyben talán halás megoldás is volna minden ördögöt Kőbőkuthy József elnökre, Muzsday Domokos üzletvezetőre és a néhány körük csoportosuló lelkes szövetheteti vezető iparosra hárítani és ezek alapján megállapítani, hogy a leányzó ugyan meghalt, de az iparosokat nem érheti azért gancs és kifogás. Éppen csak az a baj, hogy nem így történt. A szövethetetet nem életre hívói ölték meg, hanem esküdt ellenségei, a helyi kereskedők zseniális intrikáinak hatása alatt öngyilkosságot követett el.

Halálának körülményei éppen úgy az iparoság egyetemének nyilvánossága elé kíváncsoknak, mint ahogy odavittük életének sikerét is. Fel fogjuk tehát gyilkosai és közvetve a halálba segítői iránt való minden kímélet nélkül boncolni a szövetheteti mozgalom marosvásárhelyi (Târgumureş) halottját, mert — ismételjük, — nagyobb haszonnak ítéljük a szövetheteti mozgalom érdekei szempontjából, hogyha a mozgalom új harcosait és új intézményeit óvatosabbakká teszi a marosvásárhelyi (Târgumureş) koporsó, mint hogyha mások által elért sikerek hatása alatt a fellegek közt járnak és maguk jutnak Marosvásárhely (Târgumureş) bőripari szövethetetének sorsára.

114 tagból — 63.

A „Marosvásárhelyi (Târgumureş) Bőriparosok Árucarnoka, mint Szövetkezet” 1930 április 10-én alakult meg 114 taggal. Működésének első évében szakmabeli iparos-vevőinek száma a vidéki iparosvásárlókkal együtt 160—180 volt és évi forgalma elérte a 4—5 millió lejt. Ebből az összegből évi 800.000 lejtől egymillió lejtig rugott a vidékről bejött földműves-vásárlók által produkált forgalom, mert a székely falusiak szívesebben vásároltak a szolid árakkal működő iparos szövethetetben, mint a kereskedőknél. Mint múlt évi cikkünkben közöltük, ezekben az esztendőben győzelmesen állotta a szövetheteti a csunya hajazát, amit az ekizetenciájukat és busás hasznaikat féltő helybeli kereskedők ellene indítottak.

Mi történt, mi nem történt, az utóbbi időben a szövethetetnek már mindössze 63 tagja volt és azok nagy része sem a szövethetetben szerezte be szükségleteit. Az utolsó esztendőben alig husz vevője volt a szövethetetnek és a megszűnése előtti kilenc hónap folyamán a forgalma mégis egymilliókétszáz ezer leire rugott. Működését azonban nem folytathatta, mert azok a helyi szakmabeli iparosok, akik nem voltak vásárlói, ádáz ellenségei voltak. Amíg csak a kereskedők ellen kellett állania a harcot, nem volt baj, de az iparosokkal már nem bírta felvenni a szövetheteti a küzdelmet.

Másik adat az e sorok írója által felvett boncolási jegyzőkönyvből: a felszámolás előtti hónapokban bent maradt tagok közül mindössze 8—10 volt garanciával bíró vagyos iparos, akik végül is belátták, hogy kilátástalan küzdelmet folytatnak és ez év szeptember 16-ára közgyűlést hívtak össze, amely kimondta, hogy a szövethetetet likvidálni kell. A közgyűlésen nyolc tag tiltakozott a felszámolás ellen, de a nyolc tiltakozó közül egyik sem volt vásárlója a szövethetetnek.

Közgazdasági rémregény.

Valóságos közgazdasági rémregény a virágzó bőripari szövetheteti intézményes tönkretételének riasztó története. Ott kezdődött, hogy egyes tagoknak, akik 40—60—80 ezer leies hitelt kaptak már a szövethetettől, a helybeli kereskedők busás jutalmakat, olcsó árut és — hitelt adtak. Ezek a tagok érezték, hogy magatartásuk, amikor gyámsoltó barátjuk ellen az ellenségeikkel szövethetetnek, aljas és ésszerűtlen. Egyedüli vigaszuk az lehetett, ha eltűnik a piacról a szövetheteti, az az élő szemrehányás, amely a maga pusztaságával is állandóan eszükbe juttatta a saját alacsonyabbrendűségüket: Őszinte örömként telt abban, ha kárt csinálhattak az érettülk való intézménynek és megindult az iparosok propagandája az iparos szövetheteti ellen.

1935 júliusában Fazakas dr. kolozsvári (Cluj) ügyvéd, központi jogtanácsos és Muzsday László központi szövetheteti főellenőr Marosvásárhelyen (Târgumureş) jártak. Közös termelő és eladó szövetheteti kiépítéséről volt szó. Az volt a terv, hogy 30 taggal indul meg az új szövetheteti akció egy-egy tagnak 25—25.00 leies részesedése mellett. Először esztendőre nyolcmillió leire kontemplálták a csizmadia és hárommillió leire a cipészek forgalmát. Az évi tizenegymillió lejt természetesen a szövetheteti forgalmát növelte volna. Őt-hat szervező-ülést tartottak a kolozsvári (Cluj) központi kiküldöttek Marosvásárhelyre (Târgumureş) érkezése

Tizenkét igazgatósági tag közül, hat vásárol a szövethetetnél

Alábbiakban a halott szövetheteti legocsmányabb keleványéba vágjuk a boncoló kést. A szövetheteti tizenkét igazgatósági tagja közül hosszú idő óta mindössze hat vásárolt a szövethetetben. A hat „ellenzéki” igazgató urnak volt olyan vastag a bőr az arcán, hogy a kereskedők pártjára álltak és továbbra is a szövetheteti igazgatói maradtak. A szövetheteti igazgatósági ülésein természetesen ezek a hűtlen sáfárok is résztvettek és szintén igen természetesen minden bizalmas üzleti titkot éppen úgy megtudtak, mintha hűséges sáfárai lettek volna a halálra ítélt szövethetetnek. Ezek után igazán nem csodálható, hogy este kimondta az igazgatósági ülés, hogyan védekeznek a kereskedők machizációjai ellen és reggel valamennyi kereskedő pontosan tudott mindent. Nem csodálható az sem, hogy ilyen körülmények között feljavultak a bőrkereskedelem kilátásai Marosvásárhelyen (Târgumureş). A utolsó másfél év alatt három új bőrkereskedés nyílt a városban.

Másodszor is hangsúlyozzuk, a marosvásárhelyi (Târgumureş) bőrkereskedők zseniálisan kiagyalták a szövetheteti almanumukát és — hála az érdekelt bomlasztó elem bárgyuságának — pompás taktikájuk tökéletesen sikerült is. Ha az iparos 30—40.000 leijel tartozott a szövethetetnek és az szorongatta, hogy most volt a vásár, fizessen, újabb 40.000 lejt hitelt nyújtottak, gyári áron adtak árut és ebbe is belementek, hogy az iparos először a szövethetetnél tegyen eleget kötelességének. Természetesen úgy, hogy azután elpártolt a szövethetettől és a kereskedő vevője maradt. A szisztéma kitűnően bevált. A szűk agyukat megszedítette az új hitel és siettek elfelejteni, hogy busás kamatos kamatait fizetik majd a szövetheteti elleni hadjárat „szép” napjainak, amikor az iparos intézmény bukása után újra a kereskedők kényének-kedvének lesznek kiszolgáltatva. És ime ez be is következett. Éppen a bőr-árak nagy emelkedésének idején.

Farkas Mózes, a Dermata bőrgyár vezérigazgatója, számos pincebogár marosvásárhelyi bőriparost megszégyenítő jóindulattal volt a szövetheteti iránt. Huszhuszonnégy hónapos hitelt nyújtott a legkurresebb árukra. Volt idő, mikor a szövetheteti tartozása 650.000 leire rugott. Több száz ezer leies hitel nyílt a kolozsvári (Cluj) nagy bőrgyárnál működése utolsó napjaira a târgumureş-i borszövetkezetnek, éppencsak, hogy az történt, hogy a nem hűséges igazgatósági tagok nyomása alatt a szövetheteti

előtt és nagyjában-egészében már minden részletkérdésre megállapodtak. Rettenetes katasztrófa történt azonban ekkor: a központi urak meg merészték tartani a gyűlést, holott azon három főkolompós csizmadia mester nem volt jelen. A kolozsvári (Cluj) urak azzal távoztak, hogy minden rendben van, mert, akik az összejevetelen megjelentek, tartva magukat az előző megállapodáshoz, kimondták a termelő szövetheteti megalakítását. A termelő szövetheteti mégsem alakult meg. A három távollévő iparos jogos sértődöttsége ugyanis felborította. Igazuk is volt. Miért nem maradtak még a szép székely városban vagy két-három hétig a kolozsvári (Cluj) urak, amíg a három nagyműtő-sági mester rászánja magát, hogy a gyűlésen megjelenni kegyeskedjék. És igazuk volt azoknak is, akik nemes egyszerűséggel semmisnek nyilvánították adott szavukat. Elvégre csizmadia és cipő az olyan ember is tud csinálni, akinek ünnepélyesen kimondott szava, sőt kötelező aláírása fitymágot sem ér...

Jelen boncolási jegyzőkönyvünkbe tartozik, hogy a marosvásárhelyi (Târgumureş) bőrkereskedők évente 30—40 millió leies forgalmat bonyolítanak le ötszáz bőriparos vevőjük vásárlásai révén...

A marosvásárhelyi (Târgumureş) borszövetkezet rezsi-kiadásai boltbér, személyzeti fizetés, adók és kamatok beszámításával havi 25.000 leire rugott. Csekély összeg, ha figyelembe vesszük, hogy a kifizető működő apparátussal óriási forgalmat lehetett volna és lehetett is lebonyolítani. Bolti helyiségek ugyanis (évi 54.000 lejt taxával együtt) a város piacán volt, a legforgalmasabb helyen, de óriási összeg, ha az utolsó hónapok kietlen forgalmatlanságára gondolunk, amikor ez a rezsi már az egész hasznát felemésztette, vagy a felszámolás kimondása utáni napokra, amikor áron alul adták a drága bőr-árut, amelynek ára azóta is állandóan felmenő tendenciájú.

zeti igazgatóság sem vette igénybe a bőrgyár előnyös hitelét...

Hogy mennyire kiűtöttek a hullafoltok a marosvásárhelyi (Târgumureş) borszövetkezet bonckésünk alá vett holttestén már élete utolsó hónapjaiban, ideiktatjuk a következő érdekes csodabogarat:

A szövetheteti üzletvezetője a gyári adósság kifizetése után, hogy az intézménynek forgó tőkéje legyen, egy 300.000 leies készpénzkölcsönt járt ki egyik helyi pénzügyintézetnél. Az intézet igazgatója nem gondolt nehézségeket az ügylet megkötése elé, de amikor a kölcsönt perfektuálni kellett volna, az igazgatósági tagok, akik az összeg felvétele ügyében határozatot hoztak és annak elintézésével az üzletvezetőt megbízták, — nem írták alá a szükséges okmányokat. Ez a felszámolás előtt három hónappal történt...

És most jön mindennek a teteje, — hogy hűek legyünk az eddig közzétett formához — a halált előidéző közvetlen ok:

A nézeteltérések katasztrófális előidézője: egy betöltésre váró pénztárnoki állás.

Az emult esztendő végén egy állásba ült a szövethetetben. Afelőtt kellett az igazgatóságnak döntenie, ki üljön a szövetheteti bolt pénztárnoki pulpitusához. Nosza megindult a korteskedés, melyik csizmadiamester lánya üljön az állásába és jusszon ezáltal a megfelelő szállárú elvezetéshez. Valószággal megrohmozta a szövetheteti a tömérdek pályázó. A néhány tisztárlató azonnal észrevette, mekkora veszély fenyegeti a fatális állásbetöltés miatt a szövetheteti. Mindent elkövettek, hogy a várható sértődéseket elkerüljék. Egyiküknek szellemes ötlete támadt: ne döntenek szavazás útján az állásba felett, hanem tegyék egy kalapba a számba jöhető pályázók neveit és huzzanak sorsot. Így is történt. A nevek annak rendje s módja szerint egy-egy cédulára felírták, egy kalapba betétek és mielőtt a sors húzás eszközöltötték, ünnepélyesen kibékülének a szembe álló leányos felek. Harag pedig nem lézen iparos testvér, mert hiszen nyilvánvaló, hogy nem történik semmiféle suskus. Akinek szerencséje lesz, annak a lánya győz, közöttünk pedig továbbra is szent a barátság.

(Folytatás az 5-ik oldalon.)

Részletes tájékoztató

A munkaügyi minisztérium magyarázó rendelkezése az ipar- törvény végrehajtásáról, különös tekintettel az iparendedélyek becserélésére

Ki tekintendő kisiparosnak? — Miképen történik az özvegyi jog biztosítása. — December 31-ig érvényesek a becserélést igénylő kérvények beadásáról szóló bizonylatok. — Az állampolgárság igazolásának kérdése. — Mi történik az idegen állampolgárokkal?

Lapunk legutóbbi számában román nyelven közzeltük a munkaügyi minisztérium tájékoztató rendelkezését az ipartörvény végrehajtásáról, illetve az iparendedélyek becseréléséről. Az alábbiakban a nagyfotosszerű rendelkezés magyar fordítását adjuk:

Munkaügyi, egészségügyi és népjóléti minisztérium.

Munkaügyi vezérigazgatóság L. M. 46 szám.
78.853 sz. 1936 október 15.

Tekintettel arra, hogy a szakmai képzésről szóló új törvény végrehajtásával kapcsolatban több oldalról felvilágosítást kértek tőlünk, az alábbiakban tájékoztató utasításokat közlünk:

I. A 63.354/1936 számú körlevél A. fejezetének 5. pontja és az 59.009 számú körlevél A. fejezetének 4. pontja úgy értendő, hogy mesterkönyvekre cserélendők be az 1884 XXV. törvénycikk, illetve ipartörvény, valamint az 1907 évi ipari kodex alapján kiadott segédi munkakönyvek, ha ezeket a könyveket legkevesebb tíz évtizeddel ezelőtt állították ki és tulajdonosaik ezen idő alatt legkevesebb öt évtizeden át egy szakmabeli műhely tulajdonosai voltak vagy pedig öt éven át egy gyárvállalat szakosztályát vezették.

II. A 63.354/1936 számú körlevél ötödik oldalának 1. és 2. bekezdése leszögezi, hogy a törvény 160. szakaszában körülírt iparendedély igénylésekor a kérvényhez mellékelni kell a mesterkönyvet, a műhely működési engedélyét, a kötelező összeg lefizetéséről szóló nyugtát, míg a harmadik bekezdés azt is megemlíti, hogy mindazokat az iratokat is csatolni kell, amelyek a kérvényező szakmai jogosultságát igazolják. Ez a bekezdés fölöslegesnek tűnik, mert hiszen a második bekezdésben már felsorolják ezeket az iratokat (a mesterkönyvet, a műhely működési engedélyét, stb.). A harmadik bekezdés azonban

mégsem fölösleges, mert azon özvegyek helyzete vonatkozik, akik férjük iparát akarják folytatni, valamint azon mérnökökre, akik iparendedélyt igényelnek.

Ezek a személyek mentesülnek a mesterkönyv bonyolítása alól (a mérnökök a törvény 114. szakasza alapján is kaphatnak iparendedélyt, de nem kényszeríthetők erre) és ezért más okmányok alapján kapják meg iparendedélyüket. Az özvegynek igazolnia kell, hogy megfelel a törvény 163. szakasza feltételeinek és bizonyítania kell azt is, hogy nem ment újból férjhez. A mérnököknek be kell mutatniuk diplomájukat és igazolniuk kell a műhely működését. Mindkét esetben szükséges az illeték lefizetéséről szóló nyugta.

A törvény 160. szakaszában körvonalazott iparendedélyek kérdése azonban még nem időszerű, mert a jelenlegi iparendedélyeknek mesterkönyvekkel való becserélése, illetve a mesterkönyvek kiszolgáltatása még nem történt meg. Miután már erre sor került, részletesen foglalkozunk majd az iparendedélyek kérdésével.

III. Az özvegyeknek saját nevükre kell iparendedélyt kiadni, annak feltüntetésével, hogy özvegyek és férjeik műhelyének vezetését folytatják.

IV. Mindazok az igazolványok, amelyek a munkakönyvek, mesterkönyvek, iparendedélyek becserélése vagy igénylése iránti kérvények benyújtásáról szólnak kivétel nélkül 1936 december 31-ig érvényesek. Az összes igazolványokat ezzel a határidővel kell kitölteni. Bármilyen más határidő érvénytelen. Szükség esetén a minisztérium általános felhívással meghosszabbítja ezt a határidőt.

V. Az iparendedély a legfeljebb 10 alkalmazottal és legfeljebb 20 lóerővel dolgozó műhelyek részére szükséges. Azon vállalatoknak, amelyek meghaladják a fenti határokat valamelyikét és nem tartoznak a törvény 151. szakaszának 2. bekezdésében felsorolt kivételek közé, nem kell iparendedéllyel rendelkezniük.

VI. A törvény 151. szakasza úgy értelmezendő, hogy kisiparosnak azt tekintik, aki vagy tíz alkalmazottal géperő nélkül, vagy 20 lóerős géppel alkalmazottak nélkül, vagy pedig mindkettővel dolgozik a fenti határig. Abban az esetben, ha a fenti határvonal bármelyikét túllépi, akkor már nem tekintendő kisiparosnak. Például egy iparos, akinek tizenegy alkalmazottja van és husz lóerővel dolgozik vagy öt alkalmazottja van és 25 lóerővel dolgozik, már nem tekintendő a törvény értelmében kisiparosnak.

VII. 63.354 számú, 1936 szeptember 4-ikén kelt körlevelünkben megemlítettük, hogy mindazok, akik képesítési könyvet igényelnek, kötelesek az előző szakaszban felsorolt okmányokon kívül olyan iratokat is benyújtani, amelyekkel nevüket, lakhelyüket, családi állapotukat, vallásukat, faji eredetüket születésük helyét és időpontját, állampolgárságukat igazolják, abban az esetben pedig, ha idegen állampolgárok, mellékelniük kell a munkavállalási engedélyt, a munkakönyvet és két fényképet.

Mivel ezeknek az okmányoknak beszerzése az iparosok és munkások számára sok költséget jelentene, a minisztérium hozzájárul ahhoz, hogy a becserélési munkálatok alkalmával bármilyen hivatalos okmányt mutassanak fel, amelyből a fenti adatok valamelyike kitűnik. Így például: munkakönyvvél, amelynek becserélését kéri, valamint a népesedési hivatal bizonylatát, igazolja nevét, lakhelyét, születési helyét és időpontját.

Miután a munkakamarai tisztviselő a szükséges adatokat lejegyezte, visszaszolgáltatja a népesedési hivatal bizonylatát. A vállalatok maguk töltik ki a kérvényeket. Ezek az adatok más okmányokkal is igazolhatók, amelyekkel a kérvényező rendelkezik.

A családi állapotra, faji származásra és vallásra vonatkozóan elegendő a kérvényező szóbeli közlése.

Ha ezen utóbbi adatokat okmányok alapján tüntetik fel, akkor meg kell említeni az okmányt, a hatóságot, amely kibocsátotta és a számot, viszont az is megemlítendő, ha az adatok feljegyzése szóbeli közlés alapján történt. Hasonlóképpen járnak el a vállalatok is.

Csupán az állampolgárságot kell föltétlenül okmányokkal igazolni, még pedig a következőképpen:

1. A kérvényezőnek a következő iratok egyikét kell felmutatni: születési bizonyítvány, iskolai bizonyítvány, katonai bizonyítvány vagy választói igazolvány, amelyből nyilvánvalóan kitűnik, hogy román állampolgár.

Ha valamelyik okmányból megállapítható, hogy a román hadseregben teljesített szolgálatot, akkor nincs szükség arra, hogy ez az okmány külön is feltüntesse, hogy román állampolgár.

2. Abban az esetben, ha a kérvényező nem tudja az említett iratok valamelyikét felmutatni vagy pedig azokban — a katonai igazolvány kivételével — nincs határozottan feltüntetve, hogy román állampolgár, akkor állampolgársági bizonyítványt kell bemutatnia.

3. Azokat, akik hiányoznak az állampolgársági listáról, állampolgárnak fogják tekinteni, amennyiben a következő iratokat felmutatják:

a/ „Dovada speciala”, amely szerint utólag beíratott az állampolgársági listába és nem voltak idegen állampolgárok.

b/ Annak igazolása, hogy kérték az állampolgársági listára való bejegyzésüket és nem voltak idegen állampolgárok.

4. Az idegeneknek a következő iratokat kell felmutatniuk:

a/ munkavállalási engedélyt és

b/ ittartzkodási engedélyt az utazási iratok nélkül.

Miután a munkakamara megbízott tisztviselője az iratok adatait bejegyzte a kérvényformulába, az iratokat visszaszolgáltatja a kérvényezőnek.

Azok a vállalatok, amelyek megbízott útján végzik a becserélést, még a következő rovatokat kell kitöltsék: családi helyzet, vallás és etnikai eredet, igazolványok, vagy az érdekeltek szóbeli vallomása alapján, a fentemlített megjegyzéssel.

Ami az állampolgárságra vonatkozó rubrikák kitöltését illeti, azok a vállalatok, amelyek megbízott útján is elvégezhetik a becserélést, a következőképpen kell, hogy eljárjanak:

A. Román állampolgárok esetében az alkalmazottaktól a 4. oldalon I. szakasz 1 és 2. pontjaiban, valamint a 3. pont a/ és b/ bekezdéseiben előírt iratok bemutatását kell kérniük, a megfelelő rovatban rá kell mutatni arra, hogy az illető román állampolgár, amint az a születési, iskolai, katonai igazolványokból, vagy a választói igazolványból, vagy az állampolgársági igazolványból megállapítható, vagy a „dovada specialából”, vagy abból az igazolványból, amely szerint utólag beíratott az állampolgársági névjegyzékbe... szám... dátum alatt... hatóság által kibocsátva.

B. Az idegen állampolgárok esetében a rovatokban ki kell mutatni:

1. Állampolgárságot, valamint a munkavállalási engedély számát és kibocsátási idejét.

2. Állampolgárságot és az ittartzkodási engedély számát és kibocsátási idejét az utazási iratok nélkül.

A minisztérium fentartja magának a jogot, hogy ellenőrző közegei útján kontrollálja a vállalatok által kitöltött adatokat és az érvényben lévő törvényes rendelkezéseknek megfelelően megbüntesse úgy a kérvényezőt, mint a vállalatot abban az esetben, ha megállapították, hogy az adatok nem felelnek meg a valóságnak.

A vállalatok a munkakamarához terjesztik elő munkásaik valamennyi becserélési kérelmét kérvény kíséretében, amelyhez mellékelik a fizetett illeték borsóját, valamint a kérvények kimutatását; kategóriák szerint: külön a munkásokat és külön a mestereket és fel kell tüntetni, hogy a személyi adatokat saját felelősségére törvényes képviselői állították ki.

VIII. A törvény 154. szakaszával kapcsolatosan, amely szerint a nagyvállalatok kötelesek műszaki vezetőket alkalmazni és mesterkönyvet kiváltani, a következőket szögezzük le:

1. Az „és amennyiben mesterkönyvvel bírnak” szavak nyomdai tévedésből kerültek a szövegbe. Azoknak a nagyvállalatoknak, amelyeknek tiznél több alkalmazottjuk van és 20 lóerőnél nagyobb géperővel dolgoznak, nincs szükségük iparendedélyre.

IX. A 181. szakasszal kapcsolatosan, amely megállapítja azokat a feltételeket, amelyek mellett idegen állampolgárok önállóan, vagy alkalmazottként ipart üzemeltethetnek, kérjük tudomásul venni a következőket.

1. Ha az idegen állampolgár képesítését származási helyén szerezte (181. szakasz a. pont) úgy a hivatalos igazoló írást eredetiben és a román külügyminisztérium törvényes fordításában kell bemutatnia.

Amennyiben iskolai igazolványról van szó, legyen az magániskola, vagy állami iskola által kibocsátott igazolvány, az idegen állampolgár a minisztérium engedélyével vizsgát tehet segédkönyv elnyerése végett.

Ha az igazoló okmány képesítési igazolvány, úgy az idegen állampolgárnak mellékelnie kell egy országa követsége által kiadott bizonyítványt, amely szerint a szobanforgó képesítési okmány feljogosítja, hogy a szobanforgó országban ipart üzemeltessen akár önállóan, akár mint alkalmazott.

Román munkakönyv, vagy mesterkönyv csak a minisztérium jóváhagyásával adható ki számára, amennyiben megállapítást nyert, hogy a szobanforgó országgal kölcsönösség áll fenn.

2. Azt, hogy mindkét törvényszakasz B. pontjának eleget tesznek-e, a kérdéses ország követségének igazolványával kell bizonyítani.

Itt vannak az új kenyérbélyegek

A buzaértékesítő hivatal legújabb rendelete.

8. A 158. szakasz c. pontja által kért igazolás végett az idegen állampolgárnak be kell mutatnia az illetékes kereskedelmi és iparkamara igazolványát és miniszteriumunk kapcsolatba lép ez ügyben egy a munkafelügyelőséggel, mint az illetékes munkakamarával.

4. A 181. szakasz c. pontja által kért feltételeket az illetékes munkakamara igazolványa bizonyítja, de a miniszterium megkéri ezenkívül az elhelyezőhivatalt, a munkanélküli és a népmozgalmi hivatalok jelentéseit is.

X. Azok a foglalkozások, amelyek nem szerepelnek az 1. 2. számú kimutatásokban és amelyekre nem vonatkoznak a törvény 180. szakaszának előírásai, nem tekintendők képesítéshez kötött iparoknak és nincsenek alávetve a törvény semmiféle intézkedésének, még akkor sem, ha a csatolt területek törvényei előzőleg rájuk is vonatkoztak.

Amennyiben olyan foglalkozási ágak fordulnak elő, amelyeket be kellene venni a törvény kimutatásába, úgy a 3. szakasz alapján ebben az értelemben javaslatot kell a miniszteriumhoz beterjeszteni. Csak ipari, vagy kereskedelmi vállalatok keretein belül állított foglalkozásokat javasoljanak, amelyek megtanulása inasévekhez kötött.

XI. Kérjük, vegyék tudomásul, hogy a társadalombiztosító hivatalok és pénztárak utasítást kaptak, hogy mindenütt, ahol nincs munkakamara, sem annak megyei kirendeltsége, vegyék át a képesítési könyvek becserélésére vonatkozó kérvényeket a szükséges iratokkal és az illetékfizetési nyugtával és azokat jóváhítsák a vidéki kirendeltségekhez, vagy a munkakamarához, hogy ezáltal a munkásokat, vagy mestereket az utazástól mentesítsék.

XII. Arról értesülünk, hogy egyes munkakamarák még mielőtt a miniszterium kérvényformuláját megkapták volna, saját becserélési kérvénytypust nyomattak. Ezzel kapcsolatban felhívjuk figyelmüket arra, hogy ezek a felülbélyezett és átvett kérvények érvényesek maradnak ugyan, de kérjük, hogy a még fel nem használt nyomtatványállományt külsőből ki és ezentúl csak a miniszterium nyomtatványából ki és ezentúl csak a miniszterium nyomtatványtypust fogadjanak el.

XIII. Ugyancsak értesültünk, hogy egyes munkakamarák becserélési kérvényeket nyomattak (Ardealban) és azok átvételekor az inasengedély becserélésért 200 lej illetéket hajtottak be.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy:

1. A munkakamarák és a miniszterium csak azon iparágak számára bocsátanak ki képesítési engedélyt, amelyek az ipartörvényhez mellékelt táblázatban fel vannak sorolva.

2. Azok az engedélyek, amelyekkel jelenleg az erdélyi (Ardeal) és bucovina-i mesterek rendelkeznek, nem engedélyre, hanem mesterkönyvre lesznek becsérve és csak a képesítéshez kötött iparok esetében, amelyek az ipartörvény 1. számú kimutatásában szerepelnek, amint arról a 63.354 számú szeptember 4-iki körrendeletben már intézkedtünk, még pedig a körrendeletben felsorolt feltételek szerint.

3. Az engedélyeknek mesterkönyvre való becserélésékor 50 lej illeték fizetendő a 193. szakasz értelmében. A 200 lejes illetéket utólag kell fizetni azoknak, akik maximum 10 alkalmazottal és 20 lóerőnél több géperővel dolgoznak és így mesterkönyvet kell váltaniok.

4. Amennyiben ennél nagyobb illetéket fizettek be az érdekeltek jogában van a pénztártól vagy az illetékes hivattól a különbözete visszatérítését kérni. A pénztár, vagy az illetékes hivatal a munkakamarától hivatalos elismerését kéri annak, hogy többet inkasszállak, majd a társadalombiztosító központi pénztára útján interveniálnak a miniszteriumnál, amely eldönti, hogy visszatéríthető a különbözet, vagy sem. A visszatérítés kizárólag a miniszterium jóváhagyásával történhetik csak.

XIV. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a 19. törvényszakasz úgy értelmezendő, hogy a törvény életbe lépésétől még három évig a munkafelügyelőségek engedélyezhetik az iskolamentességet.

XV. Amennyiben a miniszterium által a törvény életbe lépését céljából elkészített különböző nyomtatványok állománya kifogyott, úgy a munkakamarának kell saját költségére ilyeneket nyomtatni és ingyen az érdekeltek rendelkezésére bocsátani.

Ugy a munkakamarák, mint az inspektorátusok valahányszor alkalmuk lesz, ellenőrizni fogják, hogy a nyomtatványokat a bizottságok titkárságai, a biztosítóipénztárak és az elhelyezőhivatalok is teljesen díjmentesen bocsátják-e a kérvényezők rendelkezésére.

NISTOR I.: miniszter.

ST. CUNESCU: vezérigazgató.

A buzaértékesítő hivatal a pékekre vonatkozóan legutóbb új rendeletet adott ki, amely a péksütemények kenyérbélyekeinek alkalmazását szabályozza. A rendelet szövege a következő:

1936 november 1-től kezdődően az országban lévő összes pékek csak 250 grammos péksüteményeket süthetnek bármilyen speciális elnevezés alatt és bármilyen minőségben. A súlynál csak ötszázalékos tolerancia van megengedve. E szabály alól kivétel a kifli, császárszemle, brotzebu (kalács) és kétszersült, amelyeknek súlya nem haladhatja meg a hatvan grammot.

A jelenlegi rendelet értelmében különlegességek alatt minden olyan pékek által készített sütemény értendő, amelyek ára nincs maximálva községi rendelet útján, a spekulatörvény értelmében, tehát magára a kenyérre a rendelet nem vonatkozik.

Amennyiben a most említett sütemények súlya a jelen rendelet szerint különböznék az 1936 november elseje előtti szokásos súlytól, akkor ezeknek az árát a súly szerint arányosítani kell azéval, azonban, hogy az árakat növelni lehetne. Minden indoklatlan áremelést a spekulatörvény rendelkezései szerint fognak büntetni.

Az erdélyi (Ardeal) és bánáti (Banat) községekben érvényben lévő azt a szokást, hogy a pékek amellett, hogy saját maguk sütnék kenyeret a kereskedelmi forgalom számára, még magánosoktól is elvállalták kenyérsütést sültsére, tehát a háztartások céljaira, a rendelet elismeri, azonban csak azon pékekre nézve, akik ezt a szokást a rendelet életbe lépésekor már gyakorolták. A polgármesteri hatóságoknak kötelességük rendelettel meghatározni a kereskedelem számára sült kenyér maximális súlyát, valamint a magánosok részére a pékek által kisült kenyerek minimális súlyát. A kétféle súly között a különbözet legfeljebb egy kiló lehet. Ez a szabály kötelező.

Törvényhatósági városokban az összes bármilyen kategóriájú péksüteményekre (kivéve a kiflit, császárszemlet, kétszersültet, brotzebut (kalácsot) alkalmazni kell ezentúl a súlynak megfelelő ellenőrzési bélyeget is.

Ebből a célból 1936 november 1-től kezdve az Oficiul Central de Valorificare Grăului új bélyegeket rendszeresíti és bocsátja a pékek rendelkezésére a már meglévő kenyérbélyegek mellett. Kétféle kategóriájú új bélyeg jön forgalomba. Az egyik narancssárga, amelyen ez a felírás látható: 250 gram. A másik zöld színű, rajta ez a felírás van 500 gram. Az olyan régi bélyegek, amelyek nem tüntetik fel a súlyt, a jövőben 1 kgr. súlyra vonatkozó bélyegnek tekintendők.

A kenyér és a többi péktermék többféle bélyeggel is ellátható, a fontos az, hogy az összes bélyegeken lévő súly szerinti új megjelölés megfelelően a péksütemény valóságos súlyának. A rendelet ötszázalékos toleranciát engedélyez abban az esetben, ha az érvényben lévő hatósági rendelet másféle toleranciáról nem intézkedik.

Ott, ahol a községi rendelet folytán csak egyféle minőségű kenyeret lehet gyártani az egyidejűleg meghatározott fix áron és olyan súlyban, amelyre nézve nem bocsátottak ki megfelelő bélyeget és amelyeknél többféle bélyegből kombinálva sem lehet a megfelelő mennyiségű bélyegeket összeállítani, az ilyen kenyerekre a legrégebb rózsaszínű kenyérbélyeget is fel lehet ragasztani, amelyen nincs súly feltüntetve.

Az erdélyi (Ardeal) és bánáti (Banat) városokban a háztartások számára sült kenyerekre nem kell bélyeget felragasztani. Bélyegek csak a keres-

kedelmi forgalomba kerülő péksüteményekre alkalmazandók.

Ugy a régi, mint az új bélyegeket a pékek teljesen ingyen szerezhetik be az illetékes kincstári adóhivataloktól, illetve a mostani rendelet teljes egészében fentartja a bélyegek beszerzésére és alkalmazására vonatkozó régi rendeleteket.

A bélyegek alkalmazásának ellenőrzésére nézve a rendelet a következőképpen intézkedik: Tudvalevő, hogy a pékek az értékesítési bizottság 1553-936. számú rendelete szerint speciális könyveket kötelesek vezetni. E könyvek megfelelő rovataiban az illető adatokat úgy, mint eddig, pontosan be kell vezetni néhány módosítástól eltekintve.

Igy például abba a rovatba, amely kincstári hatóságtól felvett ellenőrzési bélyegek számára van megjelölve, illetve abba a rovatba, amely így szól: „a kenyérre alkalmazott ellenőrzési bélyeg”, be kell írni a kincstári hatóságoktól átvett és a kenyérre felragasztott bélyegek számát és sorozat számát. És pedig külön minden egyes bélyegkategóriára nézve. (1 kgr. 500 gram, vagy 250 gram tört alakjában.) A tört szám számlálója a bélyegek száma, míg a hányadosa a bélyegek által képviselt súlymegjelölések.

Például, ha egy pék átvész és felragaszt ezer darab 1 kgr., 1.000 drb. 500 grammos, 700 drb. 250 grammos kenyérbélyeget, ezt a megfelelő rovatokban így kell feltüntetni: 1000/1000, 1000/500-as és 700/250.

Abba az oszlopba, amelynek a címe: „Lux”, tehát luxuskenyér, be kell írni a luxussüteményt és az összes olyan specialitásokat, amelyek bélyegkötelesek. Míg a fehér és fekete elnevezésű rovatba a megfelelő minőségű kenyeret. A termékek száma és súlya szintén tört alakjában jelezendő be, amelynek számlálója a darabok számát jelenti, nevezője pedig azok súlyát. Például: ha egy pékség 200 darab finom süteményt és 150 darab rozkenyeret gyárt, mindegyiket 500 gram súlyban, 100 darab Răşnov kenyeret, egyenként 750 grammos súlyban, 100 darab zsemlyét, összesen 250 gram súlyban, 500 darab fehér kenyeret 1 kilogram súlyban, ezt úgy kell beírni:

A Lux rovatba 850/500, 100/250, 100/750.

A „Fehér” rovatban 500/800 és a „fekete” rovatba 500/1000.

A rendelet felhatalmazza a pékeket, hogy a költségek elkerülése céljából az eddigi könyveket maguk javítsák ki, azonban csak egyetlen egy helyen. Ahhoz a rovatához ugyanis, amelynek az a címe: „Numărul pâinilor produse pe calităţi” hozzá kell írni tintával ezt a szót: şi greutate.

A rendelet figyelmezteti a visszaélések büntetésére is a pékeket és megismétli a régi dekrétumnak azt az intézkedését, hogy a kihágások büntetése első esetben 10.000—50.000 lejig terjedő pénzbüntetés és a vállalat hathónapi időtartamra való megállítás.

A liszt kalkulációjára vonatkozóan a kenyérgyártásnál a rendelet úgy intézkedik, hogy fekete kenyérből 70 százalék, fehérkenyér és más süteményekből 75 százaléknak kell lenni a lisztmennyiségnek, legfeljebb kétszázalék eltéréssel.

KOMOLY RIVALIS.

Két ismert színész, akik önmagukról majdnem olyan sokat tartanak, mint amilyen keveset egymásról — egy lármás kártyatársaságban mint kibis és ellenkibis csúnyán összevesznek.

— Hogy mered kinyitni a szád? — kiált az egyik.

— Te beszélés? — üvölt a másik — vagyok annyi mint te, — te niemand!

GARTEN EDEN.

... Als Adam eines Tages plötzlich verschwand und nach drei Tagen wieder auf der Bildflaeche erschien, was tat Eva als kluge Frau? Sie zaehlte Adams Rippen nach!

AZ ÖNÉRZET.

As inas ellopta a gazdája öráját, aztán szlogba csapta.

— Mondja meg, — szól a gazda, aki közben megszánta az eltévélkedett embert, — hol van szlogban az aranyórám, akkor visszavonom a feljelentést.

— Bocsánat, — szól az inas önértzetesen — és saorolás.

Dési Károly furnír és fakereskedő

Arad, Str. Horia 1
Timişoara, IV. Str. Brătianu 21

(Folytatás a 2-ik oldalról.)

A kézfogások és bajusztörések szokásosan végbe mentek és a sorhuzás megtörtént. Fatális szerencsétlenség, hogy az egyetlen állásra csak egyetlen nevet húztak ki és nem valamennyi pályázót. Mert minden baj ebből a körülményből származott. Három lányos apa ugyanis a fenti leírt kézfogás és bajusztörés ellenére is megsértődött és a szövetséget évi forgalma 600.000 lejtel kevesebb. Így volt, igaz volt és igazán nem csoda ezután, hogy Köbölküthy József, Nagy Sándor, Felszeghy István, Nagy Gyula, Coros Petru és Muzsnay Domokos uraimék nem tudták ezzel a társasággal az ötmillió évi forgalommal éveken át diadalmasan prosperáló marosvásárhelyi (Tárgumures) borszövetkezetet újabb diadalokra vezérelni.

A boncolási jegyzőkönyvet ezzel befejeztük. megtettük a magunk ténybeli megállapításait. jöhet most az általános diagnózis:

A szabók virágzó szövetsége...

Marosvásárhely (Tárgumures) a „Tárgumuresi Bőriparosok Árucsernoka mint Szövetkezet” szomorú halála ellenére is a szövetségek városa. Lelkes eszmehirdetője és törhetetlen szövetségi meggyőződéstől rendíthetetlenül áthatott hívek nagy tömege él ebben a városban, amely a fenti szomorú eset ellenére is melegágya maradt az eredményes szövetségi tevékenységnek. Minden baj nélkül, eddigi szédültes eredményeit mereven megtartva él és sikert sikerre halmoz a marosvásárhelyi (Tárgumures) szabók szövetsége és kisebb sikerrel bár, de azért baj nélkül kitart a maga szép céljai mellett a „Magaszó” fogyasztási szövetséget is. Sajnos, de valóság, hogy a legnagyobb fénynek nemkülönben nagy árnyék a kísérője. A lelkes szövetségi munkának ez a kiváltságos városa egész sorozatát mutathatja fel a sikertelenségbe fulladt szövetségi alakulatoknak is. Császár Lajos bátyánk, lapunk illusztris főmunkatársa, aki alapos ismerője a tárgumures-i gazdasági életnek amikor említést tettünk neki a cipészek és csizmadiák szövetségének szomorú sorsáról, egy jegyzéket állított össze a szövetségi mozgalom marosvásárhelyi (Tárgumures) halottairól. Közöljük ezt a listát úgy, ahogy kaptuk:

1. Székely Gyermekjáték és Faárugyár. Elvitt 300.000 koronát.
2. Székely Gazdák Vásárcsarnoka mint Szövetkezet.
3. Székely Gazdák Szövetkezte.
4. Marosvásárhelyi Ipari Hitelszövetkezet. Egymillió aranykoronát evett annakidején meg.
5. Építő Iparosok Anyagtermelő és Beszerző Szövetkezte. 1934-ben szűnt meg 1—200.000 leies veszteséggel.
6. Építőiparosok Irányár-szövetkezése 1936-ban szűnt meg.
7. „Edita” Építő Szövetkezet 600.000 leibe került.
8. Egy aradi butorszövetkezet fiókja volt annak idején a Székely és Réti féle marosvásárhelyi (Tárgumures) butorgyár. A szövetséget meghalt, a gyár virul.
9. Tisztviselők Árubeszerző Szövetkezte.
10. Bőriparosok Szövetkezte. Meghalt a napokban 50—60.000 leit evett meg.

Mégis erős a hitünk...

Végére értünk a szomorú adatok ódlózus tömegét tartalmazó felsorolásnak s mégis erős a hitünk, hogy az iparos jövő szűkebb hazánkban is a szövetségi mozgalom. Pontról-pontra kimutattuk, hogy a marosvásárhelyi (Tárgumures) borszövetkezet hat éves tevékenysége folyamán át öt éven keresztül gyönyörű eredményeket mutatott fel és a hatodik esztendőben sem gazdasági okok, hanem a szövetségi összetartásnak, az adott szó szent-ségének hiánya és az buktatta meg, hogy nem látott túl az orrán a marosvásárhelyi (Tárgumures) csizmadiák és cipészek tulnyomó része. Most azok sirják a legjobban vissza a halálba taszított szövetséget, akiknek a legnagyobb részük van meggyilkolásában és azokat okolják a felelősségért, akik utolsó pillanatig fentartása mellett küzdöttek.

Ugyanez a rendszer nyilvánul meg a Császár Lajos bátyánk listáján szereplő többi megszűnt szövetséget bukásának bekövetkezésénél és ez lesz a sorsa még egész sorozat újabb marosvásárhelyi (Tárgumures) szövetségi alakulatnak, ha nem tanul a város öntudatos iparosága a marosvásárhelyi (Tárgumures) borszövetkezet gyászvitézének szomorú példájából. Marosvásárhelyen matematikai hi-

A NŐI SZÉPSÉGET gondosan ÁPOLNI kell!

ARCKRÉM és PUDER a legfontosabb szépségápoló szerek. Míg a krém a bőrt ápolja, a puder megóvja szél-től és a nap sugaraitól. **A THREE FLOWERS KRÉMET és PUDERT, a RICHARD HUDNUT-művek** készítményeit használják mindazok a nők akik gondos arcápolásra és elsőrendű készítményekre szült helyezni. Használja arcápolásra a **RICHARD HUDNUT** készítményeket! A bőrnek ruganyosságot és fiatalos szépséget kölcsönözi!

RICHARD HUDNUT

three flowers PUDER és KRÉM

— **HELYFOGLALÁSI JEGYEK A III. OSZTALYRA.** Bucurestiből jelentik: Az Államvasutak igazgatósága elrendelte, hogy november 12-től kezdődőleg úgy személy-, mint gyorsvonatokon harmadosztályú ülőhelyeket is lehet foglalni a Bucurestiből induló vonatokon. A harmadosztályú tüktek ára 10 lei lesz, de a jegyeket árusító pénztárt a vonatok indulása előtt 15 perccel bezárják.

HOSSZUTÁVFUTÓ.

A hosszutávfutó, aki egyszer már országos rekordot is futott, eszeveszett iramban száguld az utcán. Egyik barátja szembejön vele és odakiált neki:

- Mi az, hová rohansz?
- Betörték! — kiáltja vissza a hosszutávfutó —, betörték a lakásomba.
- És a betörők?
- Elszaladtak.
- És most utól akarod érni őket?
- A hosszutávfutó gögösen kiáltja:
- Utolérni? Rég elhagytam őket!

BIZTOS HALÁL.

— Befejeztem új ötfelvonásos drámmam első négy felvonását és most még csak azt nem tudom, hogy a darab végén hogyan pusztítsam el a hőst.

— Olvastad el vele az első négy felvonást.

— **ÚJ BANKJEGYEK.** Az állam és a Banca Natională között az aranytartálék átértékelése tárgyában létrejött konvenció következtében a Jegybank szaporítani fogja a forgalomban lévő bankjegyek mennyiségét. Ezzel egyidejűleg bevonják a forgalomból az eddigi 1000 és 500 leies bankjegyeket és újakat bocsátanak ki, amelyek alakja és mérete az eddigiekénél jóval kisebb lesz s inkább az új ötszázleies címletekhez hasonlítanak majd. Mindkét új bankjegy hátát Georgescurak, a nagy román festőnek egy-egy tájképe díszíti.

GYEREKSZAJ.

— Pistike, te miért nem akarod megcsókolni Aranka néni?

— Nem merem, mert tegnap apuka is meg akarta csókolni, de a néni felpofozta.

zonyosság, a kétszerkettő vastörvénye, hogy a szövetségen csak kereshet, csak boldogulhat, csak jövőt, gazdálkodást, érvényesülést szerezhet magának az iparoság. Megtanulhatjuk azonban a marosvásárhelyi (Tárgumures) borszövetkezet szomorú példájából, hogy egyetlen fegyver mégis van, amely megkontrázhathatja a matematikai bizonyosságot, halomra dőtheti a kétszerkettő roppant vas-traverzeit: a butaság és rövidlátás. Halálos mérge és mindennemű szövetségi alakulatra még akkor is, ha ravasz mosollyal ökos számításnak maszkirozza magát. Amikor a borszövetkezet élt, volt hitel Marosvásárhelyen (Tárgumures) a kereskedő-nél szövetségnél egyaránt és dömping-áron ves-

tegették portékáikat a tárgumures-i kereskedők. Kérdezzük most a szájasktól, az áskálódoktól, az igazgató uraktól, akik a kereskedőknek kémskedtek és busás előnyöket zsebeltek érte: ma is így van? A marosvásárhelyi (Tárgumures) borszövetkezet bukása nem a szövetséget ellen propaganda, hanem a szövetséget mellett. Megtanulhatod belőle, iparos Testvér, hogy a szövetséget sem fené-ig tejjől. Öntudatodnak, becsületednek, emberségednek kell lenni, hogy ezeket a tulajdonságokat joggal megkívánhasd iparos szövetségi testvéreidől is. Megtanulhatod belőle, hogy csak akkor koronázhatja siker az iparoság szövetségi munkásságát, ha megismered és gyakran le a szövőd önmagadat.

Jogesetek a kisipar köréből

A biztosított asszony, aki 26 hétig kapta a betegsegélyző járulékat, férje jogán nem részesülhet még egyszer segélyben, amennyiben továbbra is beteg.

Ványai Lászlóné, a nagyváradi (Oradea) betegsegélyző pénztárnak volt a tagja. Megbetegedett és a nagyváradi (Oradea) betegsegélyző pénztártól 26 hétig vette fel segélyjárandóságát. A 26 hét letelte után továbbra is beteg lévén, kórházi kezelés alá került. Férje ekkor kérte 1495 lej kórházi költség megtérítését. A kérelemnek a betegsegélyző pénztár csak részben tett eleget, illetve csak 28 napi kórházi költséget térített vissza részére.

Az elsőfokú ítélkező bizottság arra való hivatkozással, hogy a biztosított asszony férje maga is betegpénztári tag, ezen az alapon jogosult volt az összeg visszatérítését követelni, ezért a teljes kórházi költségösszeget kiutalta.

A határozat ellen a betegsegélyző felebbezéssel élt a központi felebbezési bizottsághoz és előadta, hogy a törvény 7. szakaszának 3. bekezdése szerint a betegsegélyző pénztár csak 26 hétig köteles a betegtáppénzt kiutalni. A biztosított Ványai Lászlóné ezt a jogát 1934. november 16-án kimerítette. A segélynyújtási idő a kérelem alapján meghosszabbítható a tag részére 52 heti időtartamra, ez azonban csak egy megadható jog a pénztár részéről, de nem kötelezettség.

A felebbezési bizottság határozatában helyt adott a társadalombiztosító pénztár felebbezésének azzal az indoklással, hogy a betegség nem szakítja meg a betegsegélyző tagsági jogosultságot, azonban miután az egyik jogot választotta, a másik jogról lemondott, miután a jogok ilyen halmozását a törvény nem engedi. Az asszonynak férje jogán nincs joga külön 26 heti betegsegélyösszegre, mert a jogok nem halmozhatók, a felebbezési bizottság tehát a társadalombiztosító pénztár érvelését fogadta el.

Hogyan érvényesül ingatlan vagyonnal a végzett munkáról szóló törvény elsőbbségi jogra vonatkozó rendelkezése.

A bacau-i törvényszék fontos elvi döntést hozott a végzett munkáról szóló törvénynek az elsőbbségi jogra vonatkozó rendelkezései tekintetében. Egy vállalkozó megbízást kapott arra, hogy egy kötőzőgyár berendezését elkészítse. A munkadíjat nem rendezték és emiatt a vállalkozó iparos peres eljárást indított és az alperes céget ítéletileg kötelezték a berendezési munkálatokért járó összeg megfizetésére. Az ítélet alapján a vállalkozó végrehajtást fogyanatosított a saját maga által készített berendezésre, annak ellenére, hogy a berendezés az ingatlan egy részét képezte. A végrehajtás ellen a vállalat ellentmondással élt arra való hivatkozással, hogy az ingatlan egy részletét sem lefoglalni, sem pedig árverésre bocsátani nem lehet.

A bacau-i törvényszék döntésében azonban a kifogást elutasította és elrendelte, hogy a végzett munkáról szóló törvény 29. szakasza értelmében a szobanforgó ingatlan lefoglalt része árverésre bocsátassék, miután a vállalkozó igazolta, hogy ez a rész az ő munkája révén került az ingatlanhoz. Miután ezzel az egész ingatlan értékét emelte, még arra is joga lett volna, a bacau-i törvényszék döntése szerint, hogy az egész ingatlan komplexumot követelésének behajtása végett lefoglaltassa és szükség esetén annak vételárából magát árverési uton kielégíthesse.

Közli: KELE SANDOR dr. ügyvéd.

A KOR.

— A korom dacára, még minden férfinak elcsavaram a fejét.
— Igen, az ellenkező oldalra.

PREMIERE.

Nach dem zweiten Akt sagt ein Besucher zu seinem Nachbarn:
— Draussen muss wohl sehr schlechtes Wetter sein?
— Wieso?
— Weil niemand fortgeht.

Ha van bűnös spekuláció, miként lehet azt eredményesen letörni?

Irta: Klein Jenő, adó- és könyvszakértő, Oradea

Utánnyomás csak a cikkíró írásbeli beleegyezésével történhetik meg.

Az államkincstár nagy pénzülszükségletének tudatában, megértéssel viseltetünk aziránt, ha a kormány az évi költségvetés egyensúlyának megtartása érdekében új pénzforrások után kutat. Megértjük, ha a külföldről behozott áruk újabb kategóriájának is fogja emelni a vámját és a külön behozatali illetékét (taxa ad valorem). Megértjük, ha az eddigieken kívül, fel fogja emelni még más, belföldön gyártott áruk fogyasztási illetékét. És megértjük azt is, ha emelni fogja a forgalmi adó kulcsát és ki fogja terjeszteni a forgalmi adót a még nem forgalmiadóköteles üzemek újabb csoportjára, amivel szintén kísérletezett már a múltban.

Azonban tisztában vagyunk azzal, hogy a közel múltban a szobanforgó vámok, behozatali illetékek, fogyasztási illetékek és forgalmi adók, nemkülönben a repülőgépigilletékek emelésével megdrágították az áruk önköltségi árát és még nem is oly régen, az illető minisztériumok által jóváhagyták az új közgazgatási törvényben megengedett megyei és községi adicóális adók és a szakkamarák átszervezéséről szóló törvény értelmében a szakkamarai adicóális adók, f. évi április 1-ig visszamenő hatállyal való emelését és behajtását.

Nagyon aktuális most ennek a kihangsúlyozása. És annak a kihangsúlyozása is, hogy nálunk, éppen úgy, mint sok más országban, az állam irányítja a magángazdálkodást. Nem szorul magyarázatra, hogy az államilag irányított magángazdálkodási rendszerben is döntően hat az árak mikénti alakulására a kereslet és a kínálat egymáshoz való viszonya. Csak természetes, hogy amikor ilyen körülmények közepette, egyes országok meglepetésszerűleg értékelték le az eddigi aranyváltójukat,

felüti a fejét a tisztességes kisipartól és kereskedelemtől távol álló spekuláció. De az már nem természetes, hogy a spekuláció bűnbakját elsősorban a fogyasztó közönséget kiszolgáló kisiparos- és kereskedőtársadalmon keressük. Eppen ezért nem fogják a szándékolt célt elérni a spekulatortörvény legújabb alkalmazásának ismert módjával.

Sokkal hatályosabb lenne, ha kormányintézkedésre rövid időn belül, minden kereskedelmi és iparkamara székhelyén egy szakemberekből álló, széles jogkörrel felruházott ártanulmányozó és ár ellenőrző bizottság alakulna. Ez a bizottság egészítse ki magát a minden kereskedelmi és iparkamarai székhelyen működő Könyvelői Testületi kellő számú könyvszakértő tagjaival és állapítsa meg az illető kerületben a kereskedelmi forgalom tárgyát képező külföldről behozott és belföldön gyártott, termelt, vagy tenyésztett, számbajöhető javak önköltségi és detail eladási árát. Tegyen erről írásbeli jelentést az illetékes kereskedelmi és iparkamara útján a Kamarák Szövetsége mellett Bucurestiben felállítandó központi ártanulmányozó és árellenőrző bizottságnak és megállapítandó szabályos időközökben küldje meg írásban a további észrevételeit is. Az ilyen megbízható adatok birtokában a kormány teljesen tisztán látná, hogy kell a spekulatortörvény értelmében gyorsan és erőlyesen közbelépnie.

Bizonyos, hogy a javasolt bizottságok megalakítása és a szükségesnek mutatkozó időtartamon át való működése, újabb csapást jelentene az ipar és a kereskedelem szabadságára. De az is bizonyos, hogy ez mégis csak kisebb baj lenne, mint, hogy olyan, a szakmájukban egyébként kiváló rendőrök zöge ellenőrizték az ipari és kereskedelmi árakat, akiknek az árak alakulása szabályairól a dolog természeténél fogva sem lehet kellő szakismeretük.

Az Argus szerint

A sok adó és illeték okozza a különböző árucikkek drágulását

Az Argus által közölt drágasági index szerint a megélhetés október hónapban újból megdrágult. A drágulás az összes közszükségleti cikkekre vonatkozik, de ez legjobban az élelmiszerek áránál észlelhető. Október hónapban az élet 35.53-szor volt drágább, mint 1916 augusztus havában. A drágulási index szeptember hónapban 25.30, augusztus hónapban 35.14 és július hónapban 35.08 volt. A drágulás Romániában 1932 óta egyre tart, de egyben meg lehet állapítani, hogy a közszükségleti cikkek árai,

egy-két árucikk kivételével, ugyanazok, mint 1932-ben voltak. A drágulást leginkább a sok illeték és adó okozza, amelyet az árucikkek után számítanak. Az Argus hozzávetőleges számítása szerint a különböző árucikkek után fizetendő adók és illetékek száma 160-ra tehető. Ebből nyolcvanhetet az állam, a többi pedig a községek, megyék és más közhatalóságok hajtják be. Az Argus főleg ebben látja annak a magyarázatát, hogy az élet miért lesz hónapról-hónapra drágább.

Feltűnésteltő ipari vonatkozású ítélet Jugoszláviában.

Megbüntették Szabadka városát, mert a vágóhid és a gázgyár iparengedély nélkül dolgoznak

Egy évvel ezelőtt a szabadkai iparügyi hatóság megállapította, hogy Szabadka város két legjelentősebb üzemé, a vágóhid és a gázgyár iparigazolvány nélkül működik. Amikor ez kiderült, a város azonnal benyújtotta iparigazolvány iránti kérelmét, amit azonban elutasítottak, mert egészségügyi okokból nem adhatnak munkaengedélyt az elhanyagolt állapotban lévő vágóhidnak. Az iparhatóság különböző feltételekhez kötötte az iparigazolvány kiadását, aminek azonban a város a mai napig nem tehetett eleget. Az iparhatóság ezután megindította az eljárást a város ellen. A város vezetőjét Tikvicki István községi bíró képviselte a főszolgabíró előtt. A kihallgatása alkalmával Tikvicki kijelentette, hogy nem volt előre értesülve mit akarnak tőle és ezért nem válaszolhat a kérdésekre.

Terzin Lázár szolgabíró, az iparhatóság vezetője

tője a napokban ítélezett az ügyben és hater ez dinár pénzbüntetésre ítélte Szabadka városát, mert iparengedély nélkül dolgozott a gázgyárban és a vágóhidon. Az ítéletben kimondotta, hogy Szabadka város képviselője kihallgatása alkalmával nem csak hogy nem adott felvilágosítást, hanem megnehezítette az eljárást és ezért az iparhatóság a büntetést a város képviselőjének érdemleges kihallgatása nélkül hozta meg. Az ítélet indoklása kitér arra is, hogy a jelenlegi vágóhid részére iparigazolványt nem adhatnak, mert nem felel meg az előírásoknak.

Várospolitikai körökben a legnagyobb szenzáció erejével hatott az iparhatóság ítélete annál is inkább, mert fölvetődik a kérdés, hogy szabad-e tovább dolgozni a két városi üzemben és nem fogják-e újból megbüntetni Szabadka városát, ha iparigazolvány nélkül dolgoztat.

November 20-ig mindenki nyujtsa be az évi egészségügyi illeték alapjául szolgáló adóvallomását a pénzügyigazgatóságokhoz

A minisztérium rendelete értelmében — amint arról már egyik legutóbbi számunkban megemlékeztünk — minden iparos köteles november 20-ig vallomást benyújtani a kivetési pénzügyigazgatóságokhoz. Ennek a vallomásnak alapján vetik ki az újonnan bevezetett évi egészségügyi illetéket. Ennek az illetéknek kivetésekor az iparos műhelyének bérértékét veszik alapul. Az adóvallomási ívek kitöltésére váró nyomtatott mintáját díjmentesen bocsátják rendelkezésre a kivetési pénzügyigazgatóságok. Azokat az iparosokat, akik ennek a vallomásnak benyújtását november 20-ig nem teszik meg, súlyosan megbüntetik.

RECEGE UR KÖZGAZDASÁGI JELENTÉSE:

DRAGULŰ a marhahús, a borjúhús, a sertéshús, az élő baromfi, a döglött baromfi, a tojás, a vaj, a zsír, a liszt, a hüvelyes, a szőlő, a burgonya, a máj és a hús.

OLCSÓBB lett: a hamisított festmény, az eszika és a nátha.

VALTOZATLAN: a spanyol polgárháború

Hét új rendelet-törvény

A minisztertanács a pénzügyminiszter előterjesztése alapján elfogadott és szentesítésre váró 7 rendelet-törvényt, amelyeket a kormány még a parlamenti ülésnek megnyitása előtt életbeléptet. A törvényhozás által az év márciusában megkezdett ügyvezetést felhatalmazási törvény jogot ad a kormánynak arra, hogy sürgős pénzügyi természetű intézkedéseket a parlamenti ülés alatt is életbe léptessen, olyanokat, amelyek a költségvetés egyen-súlyban tartására és az állam pénzügyi rendjére vonatkoznak. Első lépésként a kormány a következő királyi rendeleteket bocsátja ki:

1. Országos Zálogintézet létesítéséről, amelyek 50 millió alapítókéval és az állam részvételével állítanak fel Bukarestben (Bucureşti) mint központi telephelyen avval a kötelezettséggel azonban, hogy a pénzügyminiszter kívánságára az intézet 6 hónap alatt az ország minden városában köteles fiókot nyitni.

2. A Creditul Funciar Rurală fennálló állami tartozás kiegyenlítéséről.

3. A Duna-vidék vízáradásos területeinek javítási munkálatairól.

4. A Semmitörvényes bíráinak nyugdíjgarantiajáról, amely az új rendelet-törvényben olyan rendelkezést nyer, hogy nyugdíjuk az utolsó évben élvezett fizetéssel azonos összegben állapítandó meg.

5. Az igazságügyi önkéntes bélyeg eltörlése a helyébe a 2 és 3 leles kötelező bélyeg bevezetése az igazságügyi épületek karbantartására.

6. A román és török kormányok között a dobrogói törökök kivándorlásának szabályozásáról létrejött egyezmény ratifikálása.

7. A földművelésügyi minisztériumnak adandó felhatalmazás 114.000 kg kék kő becseréltére.

A rendeletek tervezetét a miniszterelnök legközelebbi audenciáján mutatja be az uralkodónak.

JOGOS KIVÁNSÁG.

— Jaj, kedves Tusika, ne mondja nekem folyton, hogy Kelemen ur.

— De kérem, hiszen csak olyan rövid idő óta ismerem, miért ne nevezsem Kelemen urnak?

— Mert engem Szegitinek hívnak.

NEHEZ ESET.

— De az én lányomnak nincs ám hozománya.

— Nem baj, vesérgazgató ur, elveszem én úgy is a leányt.

— Hogy képzeled azt? Csak nem gondolja, hogy olyan senkihez adom a lányomat, aki szegény lányt vesz feleségül?

Még mindig fizetik a tagdíjakat a megszűnt brassói (Braşov) ipartestület tagjai

A város iparosága a napokban felszámolt ipartestület keretelt tartja életben a szindikátusok megalakulásáig.

Új érdekképviselési munka indul

E hó 3-án előkelő urakból álló bizottság jelent meg a felszámolás alatt álló brassói (Braşov) ipartestületnek a Braşovi Iparosok Temetkezéséi és Segélyező Egyesületeinek tulajdonában lévő háromemeletes palotájában elhelyezett hivatalos helyiségekben. Popea Nicolescu dr. munkaügyi vezérinspektor, Bediceanu Vasile munkaügyi inspektor, Curca Gheorghe brassói (Braşov) munkakamarai elnök, Manea Aurel munkakamarai titkár és Gal Petre a munkakamara főszámvevője voltak a bizottság tagjai, akiket Szabó Béni szociálmester, országgyűlési képviselő, a felszámolás alatt álló ipartestület elnöke fogadott. A rövid idő alatt lejárásdó átvételi aktus a Brassóban (Braşov) megszokott udvarias közlések között ment végbe. Az ipartestületi iroda elszámolta és átadta a folyó évi április hó 30-áig beszédett ipartestületi díjakat. Közölték az urakkal, hogy a felszámolás alatt álló ipartestület a törvény által folyó évi április hó 30-án megállapított beszámolás utáni időre is szedték az ipartestületi tagdíjakat, hogy a jelenleg még általános iparosintézménynek hiányával levő brassói (Braşov) iparoság szolgálatára az ipartestület tisztviselői karát továbbra is fűzetni tudják. Az átvételt eszközölő urak ezt tudomásul vették és az első féléből még hátralevő két havi tagsági díjak összegét a félévi zárszámadás összegéből leszámítva, azt a felszámolt ipartestület birtokában hagyták.

A három emeletes székház-palotának tulajdonjogáról az átvételi aktus folyamán nem is esett szó. A bizottság ugyanis hallgatlagosan tudomásul vette, hogy a székház-palota a Braşovi Temetkezéséi és Segélyező Egyesület tulajdonát képezi és hogy az egyesületnek az ipartestület az irodai helyiségek használatáért a múltban is mindenkor bért fizetett. E helyen említhetjük meg, hogy a Mitropolitul D. Filitti uca 5. szám alatti székház-palota felépítése négy és fél millió leibe került; egy nagyterem, öt komfortos két és három szobás lakás, a 3 szobás ipartestületi iroda és a szolgálatkás nyere benne elhelyezést. Reális értéke eléri ma a hatmillió leit. Búcsú lehet Brassó (Braşov) iparosága erre a pompás székházra és Szabó Béni, akinek köszönheti. Szabó Béni volt ugyanis, aki az akkori

közhangulattal szemben valósággal kleroszakolta, hogy az iparoság építkezésébe fektessen jelentékeny készpénzavagyonát. És a vezérnek igaza is volt, mert alig épült fel a három emeletes székház, — bekövetkeztek a bankbukások. Ez volt az egyetlen eset a brassói (Braşov) iparosvezér több mint két évtizedes közéleti működése folyamán, amikor a közhangulat ellene foglalt állást és akaratát az ellenvéleményekkel szemben is kleroszakolta. Brassó (Braşov) iparosai nem láttak szeretett vezérük előrelátó szemével, de — jellemző az ottani viszonyokra — mégis meghajoltak a vezér kívánsága előtt és — hasznuk lett belőle . . .

Az is csak Brassóban (Braşov) történhetik meg, hogy a halott ipartestület — működik. Milyen nagyfokú életenergia volt Brassóban (Braşov) ebben az ötven éves iparosintézményben, hogy túlélt a saját megszűnését. A brassói (Braşov) iparosok minden kényeztetés nélkül, önként fizetik a tagsági díjakat és ezáltal is hasznuk van belőle. Ezerháromszáz esetben intézte el eddig a még mindig folyó iparendély és munkakönyv-becserélés keretében a brassói (Braşov) iparosok és segédek mesterkönyv és munkakönyv-becserélési ügyeit a felszámolás alatt álló, illetve e hó 3-án már fel is számolt brassói (Braşov) ipartestület. Brassó (Braşov) iparosága azonban nemcsak a fent jelzett kérvények ügyében, hanem valamennyi más ügyes-bajos dologban is felkeresi a Pap Jenő ipartestületi titkár vezetésével működő irodát. És nem megy onnan el senki kielégítő információ és készséges segítség nélkül.

A brassói (Braşov) iparoság szindikálistálása munkája közben természetesen szintén folyik. Most van előkészület alatt Szabó Béni vezetésével a szindikátusi alapszabályzat, amely mintaszerű lesz és egyenesen azzal a céllal készült, hogy a székelvidék és Erdély (Ardeal), valamint Bánát (Banat) szindikátusilag még nem szervezkedett iparosága lemasolja a maga mozgalmá számára. Jövő év elején fognak megalakulni Brassóban (Braşov) a szakmai szindikátusok és azok összefoglalásul a szindikátusok szövetsége. Jogos és indokolt várakozással tekint Erdély (Ardeal) és a Bánát (Banat) egész iparosága ezekre a szindikátusoknak a kérdése elé. Milyen tevékenység várható az élő brassói (Braşov) szindikátustól, amikor a mozgalmi tevékenység maximumát fejté ki a halott brassói (Braşov) ipartestület? (n.)

Ujabb nagy áremelkedések a nyers- és kész-bőrök piacán

A nyersbőr- és a készbőrpiacra egész Európában — mint ismeretes, — az utóbbi hónapokban nagyarányú áremelkedés következett be, főleg azokban a bőrökben, amelyeket a hadianyaggyárak keresnek nagyobb tételekben. Ez az általános árszárulási folyamat kihatott a romániai bőrárakra, sőt, az utóbbi hetekben, a nemzetközi árszárulások arányait is meghaladta a romániai bőrárak emelkedése. Ennek egyik legfőbb oka az, hogy egyes nyersbőr-fajták

nem fedezik a megnövekedett belföldi szükségletet,

a nyersbőrimportunk pedig, a devizarendelkezések miatt, minimális volt az utóbbi hónapokban.

A romániai nyersbőrpiacokon a talp- és gipsz gyártására alkalmas nehéz bőrök ára — a Consum közgazdasági lap jelentése szerint — az utóbbi hetekben 70—90 százalékkal drágult, sőt egyes vidékeken még ennél is nagyobb arányban. A nyers ló bőrök ára szilárdulása 60—70 százalékos, a közepes bőröké 60—70 százalékos, az egészen könnyű bőröké 10 százalékos. Az árak továbbra is szilárduló tendenciát mutatnak, a nehéz- és közepes

marhabőrökben, valamint a ló bőrökben a kereslet meghaladja a kínálatot.

A nyersbőrárak nagyarányú szilárdulása kihatott a készbőrárak alakulására is, azonban az árszárulás nincs arányban a nyersanyagárak drágulásával. Az utóbbi hetekben a talp-, a vikszos tehénbőr, a fekete tehénbőr, és a ló bőr engros ára

átlag 25—30 százalékkal emelkedett.

A borjubőrök és a belföldön készült finomabb bőrök ára alig 10—15 százalékkal magasabb.

Az importált finom felsőbőrök: a lakk, a bagaria stb. ára az utóbbi hetekben alig emelkedett, ami főleg azzal magyarázható, hogy az import túlnyomó része Németországból ered és a márkák az utóbbi hónapokban lanyhább voltak. Ezeknek az ára egyébként szoros vonatkozásban van a devizaszerzési lehetőségekkel, valamint az import költségeinek alakulásával.

A VEGETARIANUS.

— Mi az, te vegetáriánus lettél?

— Igen. Először, mert a barátom szőlőszőlőt nyitott, másodszor, mert a mézárósnál nincs már hitel.

Mégis Aradra helyezik a temesvári (timişoara-i) vasutvezérigazgatóságot

A temesvári (Timişoara) vasutigazgatóságnak Aradra való visszahelyezése ügyében újabb fordulat állott be.

Ugyanis Nistor Dimitrie dr. prefectus Bucureşti-be utazott és magával vitte a temesvári (Timişoara) érdekeltségek emlékiratát, amelyben tiltakoznak a kerületi vasutigazgatóságnak Aradra való áthelyezése ellen. Nistor dr. most tért vissza és fővárosi útjáról ezeket mondta:

— A kerületi vasutigazgatóságnak Temesváron (Timişoara) való megmaradása érdekében közbenjártam a CFR igazgatótanácsánál, de

Tabacovici igazgató részéről ebben a kérdésben hajthatatlanságot tapasztaltam.

Tabacovici a vasutigazgatóságnak Aradra való áthelyezése mellett van és álláspontján nem kíván változtatni. A kérdést november 12-én Nagyváradon (Oradea) újból előterjeszttem. Akkor Jász ugyanis a liberális párt állandó választmányának ülése, amelyen szó kerül mindazokról az alkotásokról, amelyek a liberális kormány uralma óta létesültek.

Temesvárról (Timişoara) küldöttség megy Nagyváradra (Oradea), amelyet én vezetek.

Az értekezleten előterjeszttem a vasutigazgatóság ügyét és Temesváron (Timişoara) való további megmaradása érdekében járok közbe.

= MINDEN VÁLLALAT ROMÁN NYELVEN KÖTELES VEZETNI 3 KÖNYVET. A nemzeti munka védelméről szóló törvény 4. szakasza úgy rendelkezik, hogy minden vállalat köteles könyvei közül a naplót, a főkönyvet és a leltárt románul vezetni, hogy ezen a módon megkönnyítse a kereskedelmi miniszter közvegyeinek ellenőrző munkáját. A kereskedelmi miniszter úgy véli, hogy miután több mint két év eltelt a rendelkezés életbeléptetése óta, a vállalatoknak elég idejük volt a román könyvelésre való áttéréshez, ezért megkezdte az ország egész területén az ellenőrzést. A vállalatokat miniszteri ellenőrök keresik fel, akik megállapítják, hogy a cégek eleget tettek-e a törvény rendelkezéseinek, ahol mulasztást állapítanak meg, kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel.

Társas alapon is lehet adót fizetni

A pénzügyminiszter legújabb rendeletével a hátralékos adók kifizetésének megkönnyítése céljából megengedte, hogy a kis adófizetők többen összeállva társas alapon egyetlen bonnal vagy pedig az 1935-ben kibocsátott 3 százalékos járulékkötvénnyel egyenlíthessék ki tartozásaikat. Így egész községeknek módjukban áll majd ezen a módon kiegyenlíteni adóhátralékukat. A pénzügyminisztériumban tegnap értekezletet tartottak a kerületi vezérfelügyelők. Megvizsgálták az egyes megyék helyzetét az adóbehajtás szempontjából. Alimanisteanu pénzügyi alminiszter megállapította, hogy Erdélyben (Ardeal) és a Bánátban (Banat) sokkal eredményesebben hajtották be az adót, mint a régi királyságban, míg a legjobb eredményt a fővárosban érték el.

OVATOS FERJ.

— Mond, az urad sohasem veszi észre, hogy megcsalod?

— Nem, mert amikor az egyikre gyanakszik, én már rég egy másiknál tartok.

ILLYÉS

angol- és francia

női szabósága

ARAD, Str. Eminescu 38.

Legújabb divat szerint készít elsőrendű kivitelben kabátokat, kosztümöket, szövet- és estélyi ruhákat szolid árak mellett.

Országos mozgalmat indít az aradi Férfiszabók Szindikátusa az iparosságra nehezedő terhek csökkentése érdekében

Az Aradi Férfiszabómesterek Szindikátusa az elmúlt héten Mariţa Georghe elnökle alatt választmányi ülést tartott, melyen több időszaki kérdést vitatott meg. Mariţa Georghe elnök mindenekelőtt arról számolt be, hogy a szindikátus adta be hatvanegy tagja iparendelvénye becsérelése iránti kérvényeket. A kérvények beadása még október 30-án megtörtént és ezért a lelkiismeretes munkáért külön köszönetet mondott Márton Sándornak, a szindikátus titkárnak.

Ezután Márton Sándor titkár ismertette azt az új rendelkezést, amelynek alapján évi egészségügyi illetéket vetnek ki az iparosokra és kereskedőkre. Felhívta a szindikátus tagjainak figyelmét, hogy az erre vonatkozó vallomásokat legkésőbb november 20-ig nyújtják be a pénzügyigazgatóságra (II. emelet 6-7 számú szoba), mert ellenkező esetben súlyos büntetésben részesülnek.

Mariţa Georghe ezzel kapcsolatban megdöb-

benéssel emlékezett meg arról, hogy újabb és újabb illetékeket vetnek ki az iparosságra, amely már amugyis túl van terelve. Azt javasolta, hogy a szindikátus az aradi ipari szindikátusok federációját indítson országos mozgalmat egyrészt az új illetékek megszüntetése vagy legalább csökkentése érdekében, másrészt pedig annak a kormány előtt való feltárása végett, hogy az iparosság újabb terheket nem bír el és éppen ezért arra kéri a kormányt, hogy újabb terheket az iparosságra ne rójon ki.

Baranyi Ferenc hasonló értelmű felszólalása után a választmány a javaslatot elfogadta és úgy döntött, hogy ebbe a mozgalomba a többi városok ipari szindikátusait, valamint a munkakamarákat is bekapcsolja. Így tehát mindezek az intézmények egységesen kérik majd az iparosságra nehezedő terhek csökkentését.

Lényeges kedvezmények a len- és kendertermelés fokozása érdekében

Románia évi pamut-, juta-, kender- és lenbehozatalának értéke a kimutatás szerint megközelíti a négy milliárd leit, ami azt jelenti, hogy ilyen összegben vagyunk kénytelenek devizát adni ezekért a textilipari nyersanyagokért. Ezeknek a nyersanyagoknak legnagyobb része belföldi termelés útján is előállítható, úgy, hogy a len és a kender termesztésnek fokozása által fenti négy textilipari nyersanyag importja nagymértékben csökkenthető, sőt a belföldi szükséglet fedezésén kívül exportálhatunk is, főképp Csehszlovákiába. Ennek az elgondolásnak az alapján a kormány gazdasági bizottsága legutóbb tartott ülésén oly határozatot hozott, hogy

részletes tervet készít a len- és kendertermesztés fokozására.

Ebben az akcióban jelentős szerepe lesz az Autonóm Monopolpénztárnak, amely a dohánytermeléssel kapcsolatban már olyan szervezettel rendelkezik, amely irányíthatja a len- és kendertermelés fejlesztési programjának lebonyolítását is. A program kidolgozásakor, a pénzügyminiszter a következő szempontokat fogja szem előtt tartani:

1. A len- és kendertermesztés technikai megszervezése és irányítása, hogy az biztosítsa ezeknek a nyersanyagoknak termelését a belföldi len- és kenderfonalszükséglet fedezése céljából és a lehetőséghez mérten a juta- és a pamutfogyasztást helyettesítse. A len- és kendertermesztés szabadon üzemel.

2. A nyerstermék felvásárlásának kérdése.

3. Len- és kenderáztató berendezések felállítása a termelő vidékek központján.

4. Megfelelő kapacitású fonóüzemek felállítása a kender és a len feldolgozására.

5. A fonódák termékei eladásának megszervezése.

6. Az investíciókhoz szükséges alapok előteremtésének módja.

A belföldi textilüzemek érdeklődéssel várják ennek a programnak elkészítését és hangsúlyozzák, hogy kizárólag oly len-, illetőleg kender termesztésre van szükség, amelyből kenderrost nyerhető, mert

a lenmag, illetőleg kendermag nyerve céljából termelt len és kender nem alkalmas a fonásra. Értesüléseink szerint, a hivatalos terv néhány héten belül elkészül és azt a kormány szakértőkkel fogja megvitatni.

A len- és kendertermelés fellendítésével kapcsolatban a földművelésügyi minisztérium már is számos kedvezményt javasol úgy a termelők, mint a gyárak részére.

A termelők a következő kedvezményeket fogják kapni:

1. Hektáronként bizonyos prémium, amelyet előre fizetnek,

2. ingyenes nemesített vetőmag,

3. a textilgyárak kötelesek felvásárolni a termelést a megállapított minimális áron.

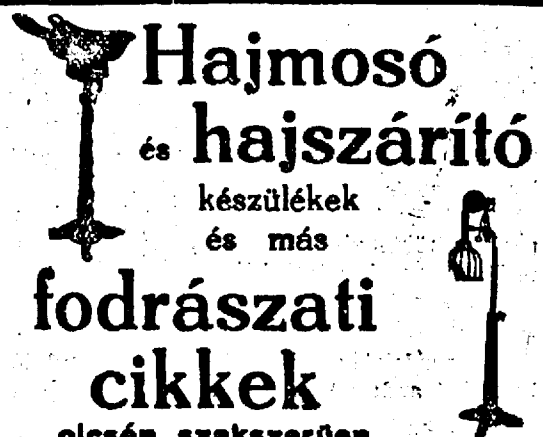
4. a minimális árat a len- és kendertermelői szövetsége fogja megállapítani a textilgyárakkal közösen.

Ugyanakkor azok a textilipari vállalatok, amelyek len- és kenderfeldolgozásra rendezkednek be, megfogják kapni a versenyvédelmi törvény összes kedvezményeit.

A len- és kendertermelés fokozásával kapcsolatban előtérbe került a belföldi pamuttermelés kérdése is. Az utóbbi években sikerült akklimatizálni a gyapottermelést úgy, hogy a viszonyokhoz mérten jelentős eredményt értek el. Az eddigi termelés azonban csak jelentéktelen részét fedezi az utóbbi években alakult pamutfonóüzemek szükségleteit, úgy hogy azok a pamutot kénytelenek legnagyobb részben külföldről beszerezni. Az import azonban, tekintve, hogy a gyapot behozatalához a legtöbb esetben erődeviza szükséges, nagy nehézségekbe ütközik. Eppen ezért a pamutfonóüzemek körében felmerült az a terv, hogy

a gyapottermesztés felfejlesztése érdekében részvénytársaságot alapítsanak.

Ebben az irányban már meg is indultak a tárgyalások a pamutfonóüzemek vezetői között és remélhető, hogy a jövő évben már intenzívebben és nagyobb területen lesz termelhető az országban gyapot.

Hajmosó és hajszáritó

készülékek és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengli-ház.

MAGYARÁZAT.

— Mondja csak, miért üt le maga minden hangjegyet háromszor a zongorán?

— Me-me-mert da-da-dadogok.

Az aradi és vidéki fűszerkiskereskedők ünnepi gyűlése

Az összejövetel ünnepét ülte meg vasárnap az Aradi és Vidéki Fűszerkiskereskedők Szindikátusa. A tevékeny, jól bevált érdekképviseleti szervezet megalakulásának tíz esztendő évfordulóját ünnepelte és ez alkalomból diszkozyűlés volt, amelyen az aradi tagokon kívül vidékről nagyszámú érkezők részt vettek. Lapusca Teodor társelnök nyitotta meg az ünnepélyes ülést és meleg szavakkal méltatta Engel Gyula elnök érdemeit, mint akinek ténykedéséhez szorosra hozzáfűződik az egyesület alapításának és felvirágoztatásának ténye. Az elnök érdemeinek méltatásával kapcsolatosan a társelnök bejelentette, hogy az egyesület Wolf Károly festőművésszel elkészíttette Engel Gyula arcképét és a bejelentés nyomán le is leplezték a képet. Frankl Géza és Márkus Miksa ezután felkeresték a szomszéd tereben tartózkodó elnököt és meghívták: foglalja el elnöki székét. Lelkesen ünnepelték a diszkozyűlés tagjai Engel Gyulát, amikor a terebe lépett. Juhász Gábor alelnök pedig meleghangú üdvözléssel fogadta az elnököt. Az alelnök megemlékezett, hogy az egyesület fennállásának tízesztendő évfordulója egybe esik az elnök közéleti működésének 40 éve és születésnapjának 65 esztendő évfordulójával. Engel Gyula válaszában ezután az üdvözlésekre. Összinté megfogódott, csengett ki szavaiból és amikor megköszönte a lelkes ünnepi megemlékezést az uralkodóról, akinek áldásos uralkodása minden vonatkozásban érezteti hatását. Az elnök indítványára az ünnepi közgyűlés hódoló táviratot küldött öfelségének. Ezután Engel Gyula sorra üdvözölte a vendégeket, majd visszatért a tízesztendő évfordulói munkásságra, megemlékezett az első elnök, Liszka Pál érdemes munkásságáról, hangsúlyozta, hogy a vezetőség legfőbb törekvése a politikának az egyesületi életből való teljes kizárása, mert mindenkor kizárólag a szakmai érdekeket kívánták szolgálni. Végezetül fogadalmat tett az elnök, hogy a jövőben is mindenkor a szakmai érdekek szolgálatában küzd az egyesületért. A beszéd befejeztével ismét felcseppent a taps és a szeretet lelkes megnyilvánulásának öszinté kifejezése üdvözölte az érdemes elnököt. Egy más után mondtak üdvözlő beszédet Cotioiu Romulus dr., Falus Lajos dr. és Szöllösi Zsigmond dr., aki a kereskedelmi testületet szövetségének üdvözlését töltsölte. Reinhart Gyula az iparosság testvéri üdvözlését hozta el. Botioc Alexa dr. a város társadalmának együttérzését nyilatkoztatta. Vig N. a nagyszalontai (Salonta Mare) kereskedők nevében szólalt fel. Liszka Pál, Puia Gheorghe, Mohor Ilie szólaltak még fel, majd dr. Kelemen Gábor ügyvéd ismertette a közigazgatási törvénynek a fűszerkiskereskedőket érintő vonatkozásait. Izsák Mihály dr. Nagyvárad (Oradea) szólalt még fel, majd a közgyűlés véget ért. Este társasvacsora volt, amelynek során Furdai József dr., Juhász Gábor dr., Botioc Alexa dr. és Gabos Jenő dr. mondtak pohárköszöntőt.

GYANUS.

— Milyen a menyasszonyod családjának anyagi helyzete?
— Nem tudom... Egy kissé nyugtalanít, mert valahányszor odamegyek, a gyermekek mindig végrehajlósít játszanak.

DURCH DICK UND DUNN.

— Sag' Liebting, wirst du mich auch lieben, wenn ich jetzt vollschlank werde?
— Liebes, ich gehe mit dir durch dick und dünn!

Elismerték a tűzifa-exportör szindikátus jogi személyiségét

Nagyváradon (Oradea) — mint rég ismert — már évek óta működik a Magyarországra Exportáló Román Tűzifaexportörök Szindikátusa. A nagyvárad (Oradea) törvényszék nemrég ismerte el a szindikátus jogi személyiségét. Az erre vonatkozó törvényszéki ítélet november 4-én jelent meg a Hivatalos Lapban, amely szerint a Szindikátus célja a Románia és Magyarország között létrejövő kereskedelmi egyezményekben megállapított tűzifa- és fűszáruhulladék-kontingensek kihasználása.

A Szindikátus igazgatóságának tagjai a következők: C. Marinescu Bukarest (Bucureşti), Adler Jenő Sztomár (Satu-Mare), Stechel Adolf Temesvár (Timişoara), Hegedűs Zoltán Sztomár (Satu-Mare), Itzkovics Sándor Sztomár (Satu-Mare), Schreiber Andor Nagyvárad (Oradea), dr. Viorel V. Tila Bukarest (Bucureşti), Székely Dezső Nagyvárad (Oradea), Rennert Károly Oravica (Oravica), Rafiroi Remus Arad, dr. Antal András Arad, dr. Neagu Cornel Vaskóh (Văscău), Rappaport Miksa Arad és Fodor Péter Nagyvárad (Oradea).

Tiltakoznak a temesvári (timişoara-i) bőriparosok a megállapított maximális árak ellen

Nem vonatkoznak a maximális árak a mérték után készült cipőkre.

A temesvári (Timişoara) cipészek szakcsoportja a szindikátus helyiségeiben népesen látogatott ülést tartott, amelyen a szónokok kifejtették, hogy a maximalizált cipőárak a tényleges helyzettel semmiféle összhangban sincsenek. Így például a női és gyermekcipőt egyformán maximalizálták, aminek az a hátránya, hogy

a női cipő lényegesen drágább a maximális áránál, viszont a gyermekcipőt legtöbb helyen a maximális áron alul adják.

A cipészek ezenkívül azt az álláspontot foglalják el, hogy a cipő maximális árai csupán a kereskedelemben eladott cipőkre vonatkozhatnak, nem pedig a mérték után készült cipőkre, ahol személyes kívánságokat kell figyelembe venni.

A kereskedők egyesületéhez tartozó gyarmat- és vegyeskereskedők a napokban érkezőket

tartottak, amelyen kifejtették, hogy a magas árakért nem lehet a kiskereskedőt felelősségre vonni, miután a magas árakat elsősorban az illetékek, a magas vámok, a kompenzációs ügyletek és más túllük független körülmények okozzák.

Érdekes álláspontot foglalt el Brassó (Braşov) városi tanácsa a maximalizálás kérdésében. A kereskedelmi és iparkamara képviselője kifejtette, hogy a kereskedők boldogok volnának, ha megkereshetnék azt a százalékos mértéket, melyet a beszerzési ár után a spekulációs törvény engedélyez. Aki ezen százaléknál többet akar keresni, azt büntessék meg. A városi tanács erre úgy határozott, hogy előbb összeállíttatja a kereskedelmi kamara által a június 15-iki és október 15-iki árakat, midazon indokok felsorolásával, melyek az időközben történt áremelkedést előidézték és csak ezután határoz a maximalizálás kérdésében.

Jogos-e a vámilleték tíz év után

A törvényszék elvi jelentőségű ítélete Klein Simon nagyvárad (Oradea) kalapgyáros perében.

Elvi jelentőségű döntést hozott a nagyvárad (Oradea) törvényszék harmadik szekciója egy vámilleték kivetési perben. Még 1923-ban történt, hogy Klein Simon nagyvárad kalapgyáros nagyobb mennyiségű kalapszállítmányt kapott külföldről. A vámilletéket a szállítmány után a kereskedő annak rendje és módja szerint lerőltte.

Azóta évek teltek el és Klein Simon az 1923-ban rendelt kalapokat már régen kiárusította, amikor nemrégiben a vámhatóságoktól felhívást kapott arra, hogy 118 ezer lei vámost fizessen ki az 1923-ban érkezett szállítmány fejében. Erre a kivetett összegre a vámhatóságok foglalást is eszköz-

zöltek Klein Simonnal, aki természetesen tiltakozott az illeték kivetése ellen, hivatkozva arra, hogy annak idején a törvényben előírt illetékeket kifizette.

Klein Simon a foglalás ellen felelősséget írt, amelyet a törvényszék első szekciója el is fogadott és a foglalást megsemmisítette. Ennek ellenére Klein Simon újabb fizetési meghagyást kapott a vámhatóságoktól 118 ezer lei megfizetésére.

Klein Simon a fizetési meghagyás ellen is felelősséget nyújtott be. A törvényszék rövid tárgyalás után helyet adott a felelősségnek azon a címen, hogy az ügy 1923 óta már elévült.

Kisiparos és kiskereskedő nem köteles üzleti könyveket vezetni

A kolozsvári (Cluj) törvényszék elvi jelentőségű ítélete.

A repülőb lycek alkalmazása és a kereskedelemre valamint az iparra kényszerített könyvvéztési törvény alkalmazása körül teljes a zűrzavar. Az ehangzott fél és egészen hivatalos nyilatkozatok még csak fokozzák a fejtelenséget. Ebben a helyzetben szilárd támaszpont a kolozsvári (Cluj) törvényszék legutóbbi 2096—936. számú ítélete, mely szerint

kisiparos és kiskereskedő üzleti könyvek vezetésére nem kötelezhető.

Ime az előzmények: Albert Rozália bánffyhyunyadi (Huedin) kereskedőnél két hónappal ezelőtt hivatalos ellenőrző bizottság járt a Casa Fondului Naţional al Aviaţiei részéről. A kiküldöttek kihágás jegyzőkönyvet vettek fel, mert Albert Rozália nem vezetett könyvet az üzletmenetről. A kereskedő, a várható bírságot elkerülendő, dr. Hermann Dezső kolozsvári (Cluj) ügyvéd útján megfélebbeszte a kihágási jegyzőkönyvet. A törvényszékhez benyújtott felelősségében Hermann dr. ügyvéd a repü-

lőbelyeg törvény 16. szakaszára, valamint a bélyeg-törvény 4. cikkének 19. szakaszára hivatkozott egyrészt, melyek szerint üzleti könyvek tartása a kereskedőre nézve kötelező, de ugyanekkor idézte a folyó év április 1-én hozott új bélyeg-törvény 15. cikkének 2. bekezdését is, mely 2—10.000 leies bírságot helyez kilátásba, ha a kereskedő üzleti könyveket nem vezetne.

Az adótörvény 136. szakasza kötelezi a kereskedelmet és ipart, hogy az Erdélyben (Ardeal) érvényben lévő magyar törvénykönyv rendelkezéseinek megfelelően üzleti könyveket vezessen, miután azonban ugyanezen törvénykönyv 5. szakasza a kisiparos és kiskereskedőt mentesíti az üzleti könyvek tartása alól, Hermann dr. Albert Rozália kihágási jegyzőkönyvének megsemmisítését kérte.

A kolozsvári (Cluj) törvényszék helyet adott az ügyvéd érvelésének és kimondta, hogy a „Patenta firma”-ba eső adófizető kiskereskedők és kisiparosok üzleti könyvek vezetésére nem kötelezhetőek, Albert Rozália üzletében felvett kihágási jegyzőkönyv tehát semmis, mint törvénytelen.

A fenti gyakorlatot hihetőleg öszinte örömmel üdvözlik majd kisiparosaink és kiskereskedőink, akik eddig tanácstalanul jártak a bélyeg és adótörvény rendelkezéseinek utvesztőjében.

EJEL.

A berugott ember a ligeten át megy hazafelé. Beletűközik egy fába, mire levess a kalapját és udvariasan bocsánatot kér. Alig megy tovább, másék fába tűközik bele és megint bocsánatot kér. Rövidesen újra nekimegy egy fának, amire megáll és gondolkodni kezd:

— Így nem tudok tovább menni. Legjobb lesz, ha megvárom, amíg a menet elvonul.

Meghívó

Az Arad-i Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja 1936 november hó 15-én, határozatképtelenség esetén november hó 21-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az Iparos Kulturház nagytermében

rendkívüli taggyűlést

tart, melyre a csoport tagjait tisztelettel meghívja az

Igazgatóság.

TARGYSOROZAT:

I. A szabályzat 27. §-ának módosítása a „B II” és „C” csoportokba belépő tagok által fizetendő hálalozási járulékok összegének leszállítása végett,

Egy táborba tömörítik a megye szakmabeli iparosait a brassói (Braşov) járműiparosok

Forma szerint nem alakult még meg a brassói (Braşov) járműiparosok szindikátusa, de mint a megszűnt brassói (Braşov) ipartestület szakosztálya, programot alkot, célkitűzéseket szab és — működik.

Folyik a megyei járműipar egységes munkaári megállapításának és elfogadtatásának előkészítő munkája

A felszámolás alatt álló, sőt forma szerint annak rendje és módja szerint már fel is számolt brassói (Braşov) ipartestület járműipari szakosztályának Kovács Ignác kerékgyártó az elnöke. És az agilis elnök mellé nemkülönbön agilis vezetőség és a tagok lelkes gárdája sorakozik. Hogy ez a megállapítás betűrendjében mennyire indokolt, alábbiakban az adatok egész sorozatával fogjuk igazolni. Mielőtt azonban erre sort keriténénk, még egyszer ismétljük: a brassói (Braşov) járműiparosoknak papírforma szerint jelenleg semmiféle szakmai intézményük nincs és mégis — működnek. Azt bizonyítja az, hogy a szakmások közötti összetartás, az a megbecsülés, amiben az egy kenyéren levők az érettek tevékenységüket indokoltan és megérdemelten részesítik, tud tudja tenni magát azon is, hogy az intézményes munka voltaképpen egy később megalakítandó intézmény keretében folyik. Megszívlelendő lecke ez számos erdélyi (Ardeal) helyiség iparosai számára, ahol meg vannak az intézmények és mégis hiányzik a közösség érdekében való — munka.

De hogy a megjelölt tárgyra térjünk, azzal kezdjük, hogy a megszűnt brassói (Braşov) ipartestület járműipari szakosztálya közelmúltban Kovács Ignác elnöklése mellett közgyűlést tartott. Az a közgyűlésen, mint a hírtokunkban levő jegyzőkönyv igazolja:

1. A szakosztály kimondta, hogy a jelenlegi vezetőségnek teljes megbízást ad a szindikátusi intézmény saját belátása szerint való alapokon történő megszervezésére.

2. A vezetőség elfogadta a szakosztály megbízását és általános helyeslés közepette jelentette be a tagok között, kitart a szindikátusi szervezet mellett, amelyet a kellően alapos és minden iparosérdekű szempontokra kiterjeszkedő előkészítés után megalakít.

3. Kimondta a közgyűlés, hogy a szakosztály mindaddig, amíg a szindikátus meg nem alakul, a maga régi keretei között fejti ki tevékenységét.

4. 120 lejes tagsági díjnak a szakosztály pénztárába való kötelező befizetését is kimondotta a közgyűlés és a tagok ennek a határozatnak ténylegesen eleget is tesznek.

5. Kimondotta a közgyűlés, hogy a vezetőséget a megye szakmabeli iparosainak a brassói (Braşov) járműiparosága sorába való beszerzésével is megbizsa. Mivel ez a szervező munka, amely a megye valamennyi községeinek bekapcsolását jelent, költséggel jár, a közgyűlés felhatalmazta a vezetőséget, hogy a felmerülő költséget a szakosztály pénztárából fedezze. Később — természetesen — a beszerzett községek szakmabeli iparosai is hozzá fognak járulni a kiadások fedezéséhez.

És a közgyűlés megtartása óta eltelt időben meg is indult a papírforma szerint nem létező brassói (Braşov) iparos intézmény munkája. Értékes tanácsokat adtak a szakmabeli iparosoknak a még mindig folyó iparengedély-becserélés és munkakönyv-kivétel eszközölése körül, hogy szerzett jogaitól senki se essék el. Ezek közül a tanácsok közül az bír különösebb értékkel, hogy Brassóban (Braşov) minden járműiparos beveszi a mestersége hivatalos meghatározásába a „kocsigyártó”-kité-

telt. Ez azért fontos, mert az autókaroosszerelőkészítés nincs a mesterségek listájában felvéve. Az autókaroosszerelőgyártó a múltban is, jelenleg is a kerékgyártó mesterség hatáskörébe tartozott, miért is fontos érdeke minden kerékgyártó iparosnak, hogy az új iparág pontos körülményeinek a hivatalos listából törölt kocsigyártó kitétele miatt a listában szereplő „kocsigyártó” kitétele feltétel nélkül vétesse fel iparigazolványába.

A brassói (Braşov) járműiparosok „ipartestületi” szakosztálya országos figyelmet érdemlő célkitűzése az egész megye területére érvényes egységes munka-árszabály készítése és elfogadtatása. Súlyos szakmabeli problémát old meg ez a mozgalom, mert megszünteti azt az áldatlan versenyt, amely a megye területén a városi és falusi járműiparosok között folyik. A városi mester nem tud olyan alacsony árért dolgozni, mint a falusi járműiparos és mivel az ördöklő verseny kiméletlenül folyt, igen sok városi megrendelő falun elégitette ki szükségleteit olyan áron, hogy a vidéki iparos még a száraz kenyeret se tudta megkeresni keserves munkája után. A brassói (Braşov) mozgalomnak az a célja, hogy egyformán előnyös helyzetbe juttasson városi és falusi járműiparost. A falusi kevesebb munkáért többet kap az egységes új árszabály elfogadása után, a városi pedig megszabadul a mesterségesen lenyomott áráktól. Megköti a békét a járműiparosnak két ellenséges táborba és nem fog a jövőben örülni a két veszekedő ádáz háborúságának a harmadik, a — megrendelő...

Még csak azt említjük meg, hogy a járműiparoság brassói (Braşov) mozgalma a kovácsokat, kerékgyártókat, kocsifényezőket, reszelővágókat, kádárokat és kertésziparosokat kapcsolja közös táborba.

Az adatszűrőleg felsorolt fenti mozgalmi tevékenység után, amelyet a forma szerint eddig még meg sem alakult brassói (Braşov) járműipari szindikátus eddig kifejtett, érthetően élénk érdeklődést tanúsít az egész ország szakmabeli iparosága a forma szerint is rövidesen megalakuló brassói (Braşov) járműipari szindikátus várható jövőbeli működése iránt.

Új monopolilletékek az orvosi gyógyszer-küldeményekre

Bucureşti, november 10. A hivatalos lap egyik legutóbbi számában megjelent minisztériumi rendelet a gyógyszergyártmányok ingyenes orvosi csomagjainak monopolilletékét a következőképpen állapítja meg:

A monopolilleték alá esnek minden olyan gyógyszerkészítmény orvosi ingyenes mintacsomagja, amely a kábítószermonopólium hatáskörébe tartozik. Ezek illetéke a következő:

a) Olyan mintacsomagok, amelyek tartalma megegyezik az eredeti csomagolásával, az eredeti csomagolási gyógyszerre megállapított illetéket fizetik.

b) Az eredeti csomagolás tartalmánál kisebb tartalmú mintacsomagokat, tekintet nélkül azoknak az eredetihez viszonyított arányára, a következőképpen adóztatják:

1. Azokat a csomagokat, amelyeknek ára a készítőnél, vagy bizományosnál 50 lejig terjed, 1 lejes bélyeggel kell ellátni.

2. Olyan csomagok bélyegilletéke, amelyek ára a készítőnél, vagy bizományosnál 50—100 lei között van, 2 lej.

3. A készítőnél vagy bizományosnál 100 leinél drágább csomagokra 3 lejes illetékbellyegyet kell ragasztani.

PARDON!...

— Szóval maga azt állítja, hogy Párisban is járt és megtanult franciául.

— Igen.

— Hogy mondják franciául: hó?

— Azt nem tudom, mert én csak nyáron voltam Párisban.

★

JANCSI, AZ IGAZSAGOS.

— Beszéltem a tanítóddal és megtudtam, hogy az osztályban már nem te vagy az első tanuló.

— Igen, kérlek, mert az mégsem lehet, hogy mindig ugyanannak a szülőnek legyen öröme.

Klein Jenő

könyv- és adószakértő

az „Az Iparos” munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bárkinek adótechnikai, bélyegilletéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezésre áll folyamatosan levő konkrét adóügyekben is.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunitate cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága ezúton közli a tagjainak, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Grupa I. Csoportban: Alexandru Pálfi Sándor 854, V. I. Ioan Szekeres Jánosné 855, s. I. Francisc Erdélyi Ferencné 856, v. I. Ioan Ragó Jánosné 857, v. I. Augustin Rutkay Agostonné 858.

Grupa II. Csoportban: v. I. Mihail Hencz Mihályné 945.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industriștilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respirează automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorul membrul decedat:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagok automatikusan megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

Im Grupa „A” Csoportban 944 Soř. lui Ioan Galvan Jánosné.

In Grupa „B” Csoportban 934 v. I. Carol Károlyné

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának, hogy szeretett édesanyám elhalálásaakor 10.000 lejt azaz tízezer lejt összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936 november 12.

MALKA HENRIKNE.

Köszönetnyilvánítás.

Hálásan megköszönöm az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának, hogy szeretett feleségem elhalálásaakor 12.000 lejt azaz tizenkettőezer lejt összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936 november 12.

GALVAN JANOS.

ENERGIA MEGTAKARÍTÁS.

— Mondja, igazgató ur, miért alkalmazott ma csupa Szabó nevű embert az irodájában?

— Mert így csak egyszer kell elküldtettem: „Szabó ur, ne lopja a napot” és erre mindenki lázasan munkához lát.